

Ostrov na Dunaji

Niekoľkomesačné rozhovory s pánom profesorom Hájkom dospeli ku koncu. Kreovanie zadania bol proces, ktorý mohol trvať donekonečna. Až posadnutosť utopistickými a vizionárskymi projektami, ktoré vznikali v druhej polovici 20. storočia, veľkými gestami a drzými nápadmi, musela dostať na akademickej pôde aspoň nejaké hranice. Ako však uchopiť superštruktúry obiehajúce celý svet a dať im presné miesto na zemi? Akým spôsobom vytvoriť priestor, ktorý zároveň má aj nemá svoje hranice, bez nutnosti použiť slovo podpriestor?

Ostrov ako samostatný priestor v priestore poskytuje odpoveď na otázku.

Pod'akovanie

V prvom rade ďakujem p. prof. Hájkovi, ktorý počas roku stráveného v ateliéri Hájek+Hulín pokladal správne otázky, nebál sa, provokoval (v najlepšom slova zmysle). Ďakujem rodičom, ktorí ma počas celého štúdia podporovali, Zuzane, za neutíchajúcu podporu a pomoc s textom, Geretovi, za jeho entuziazmus a názory na prírodu, Mirkovi za cenné rady a všetkým priateľom.

Abstrakt

Práca sa venuje téme ostrovu ako novotvaru v krajinnej (mestskej) štruktúre. Konceptia návrhu sa opiera o teoretickú úvahu na tému umelého ostrova v krajine, jeho historický kontext a jeho využitia, ktorá je podložená sériou pokusov, ktoré sa snažia nasimulovať riečne procesy. Za účelom sledovania týchto procesov v reálnom prostredí, je navrhnutá séria objektov pre výskumné tímy, ktoré sledujú nielen geomorfológiu a hydrodynamiku, ale flóru a faunu celkovo.

Kľúčové slová

ostrov, riečna krajina, renaturácia, ekológia, drevo, výzkum, hydrológia

Abstract

The thesis is concerned with the topic of the island as a new formation in the landscape (urban) structure. The concept of the proposal is based on theoretical consideration of the artificial island in the country, its historical context and its use, which is based on a series of attempts to simulate river processes.

In order to observe these processes in a real environment, a series of objects is designed to allow research teams to observe not only geomorphology and hydrodynamics, but also flora and fauna in general.

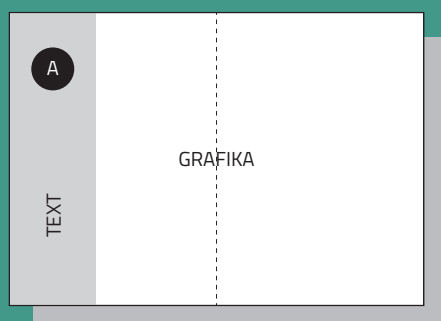
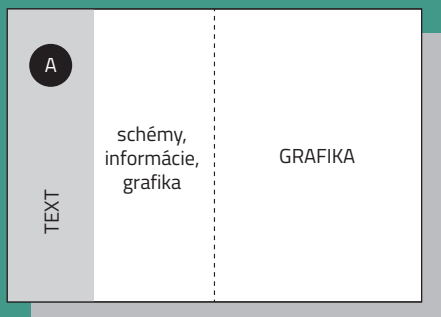
Key words

island, river landscape, renaturation, ecology, wood, hydrology

“A map of the world that does not include Utopia is not worth even glancing at, for it leaves out the one country at which Humanity is always landing. And when Humanity lands there, it looks out, and, seeing a better country, sets sail. Progress is the realisation of Utopias.”

Oscar Wilde, *The Soul of Man Under Socialism*, 1891

Obsah

delenie strán

1. Úvod

- 1.1 Kritika
- 1.2 Kontakt s vodou
- 1.3 Kľúčoví hráči súčasnosti

2. Na Dunaji

- 2.1 Základné informácie
- 2.2 O Dunaji
- 2.3 Na Žitnom ostrove
- 2.4 Divočina na Dunaji
- 2.5 Situácia

3. Ako vrátiť krajinu späť ?

- 3.1 Manifest
- 3.2 Vytvorenie ostrova
- 3.3 Pokus
- 3.4 Nová krajina

4. Výskumné centrum hydrogeológie, hydrodynamiky, ekológie a ornitológie

- 4.0 Nová príležitosť
- 4.1 Castrum
- 4.2 Materialita
- 4.3 Katalóg objektov
- 4.4 Centrála
- 4.5 Dom
- 4.6 Vyhliadková veža
- 4.7 Lávka „A“
- 4.8 Lávka „L“
- 4.9 Vybrané drevené spoje

1. Úvod

1.1 Kritka

1.2 Kontakt s vodou

1.3 Ključoví hráči současnosti

1.1 Kritika

Kontakt a samotná prítomnosť vodného toku v krajine mal pre ľudstvo, resp. určité spoločenstvá nevyčísliteľnú hodnotu. Tak ako delenie potravy či „objav ohňa“ môžeme brať ako vznik verejného priestoru (myslím priestor, ktorý je formovaný socio-ekonomickými tokmi a kryštalizuje sa do fyzického stavu v podobe verejného priestranstva), tak ranné začiatky poľnohospodárstva chápeme ako vznik prvých spoločenstiev. Najstaršie dôkazy o spätí človeka s riekou pochádzajú z Mezopotámie, z obdobia 9500-8000 rokov pred Kristom. Bez akéhokolvek zaváhania tvrdím, že rieka je fenoménom, ktorý stál za vznikom prvých urbanizovaných prostredí a isté spoločenstvá silný kontakt s vodou neprerušili dodnes (1., 2.).

Najväčšie mestá Európy a silno urbanizované klastre, ktoré sa transformovali do dnešnej podoby, ležia na riekach (Paríž, Londýn, Madrid, povodie Rýnu, Budapešť, Viedeň,...). Nástupom priemyselnej revolúcie a nadobudnutím technickejších vymožeností sa však skrz drastickú urbanizáciu mnoho miest uchýlilo k regulácii riek pre vytvorenie bezpečnejšieho miesta pre život (3.).

Tak ako regulácie plánovanej výstavby zaplatili daň za „obyčajné baráky“ na novom Josefove, tak mestá zaplatili daň za regulácie riek. Po prvotnom technologickom ošiali a možnosti urbanizovať miesta, ktoré kedysi boli pod nadvládou vody, sa mnohokrát rieka vracia s niekoľkonásobnými úrokmi v podobe povodní a súch. Nie je to prvýkrát v histórii ľudstva, kedy sme sa snažili skrotiť prírodu, no na konci dňa prehrávame.

Jedinou možnosťou je byť kritický k spoločnosti, v ktorej žijeme, otvoriť diskusiu nad problémom a pripomínať našu závislosť na vodných tokoch (4.). Súčasná technická vymoženosti nám dávajú možnosť využiť silu vody naplno (5.). Čo si však zoberieme, musíme aj vrátiť (6.).

Práca vznikla ako reakcia na súčasné názory na kreovanie riečnej krajiny a prístup k nej. V Prahe je dlhšiu dobu otvorená otázka znovuvybudovania (slovo renaturácia, či revitalizácia tu nie je na mieste) Rohanského ostrova, v Bratislave vybudovanie nového ostrova v oblasti plánovaného developmentu Nové Lido. Nehovoriac o fakte, že tieto navrhované „ostrovky“ sú viac než komické, ich ekologický dopad na krajinu je nulový. Nestaviam sa negatívne k vytvoreniu nového priestoru pre prírodu či človeka (7.), no nové zásahy nemôžu byť len „naoko“. Simulácia obytného prostredia v blízkosti rieky prostredníctvom vizualizácií má len jediný účel, a tým je ekonomická návratnosť a vyššia „hodnota“ developmentu.

Vizualizácia Rohanského ostrova

Vizualizácia Nového Lida v Bratislave

1.2 Kontakt s vodou

1. Kmeň Uros, jazero Titicaca, Bolívia/Peru

Spoločenstvo kmeňa Uros (cca 1200 členov) doslovne obýva jazero Titicaca. Ich obydlia v niektorých častiach vytvárajú archipelágo o veľkosti až 5km tiahnuce sa pozdĺž pobrežia. Prvé plávajúce obydlia vznikli približne 1700 rokov pred Kristom ako nutnosť migrácie z politicky nestáleho regiónu.

2. Thajské rybárske obydlie, lokalita neznáma

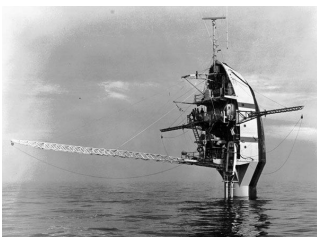
3. Regulácia Vltavy, 19. storočie

Asanácia Páté čtvrti, známejšej pod názvom Josefov dodnes názorovo rozdeľuje odbornú spoločnosť. Potrebnosť zásahu bola opodstatnená, prevedenie diskutabilné. Asanácia škôl, verejných budov, kostolov a synagóg je čiernou škvrnou na celom zásahu. Vybudovanie novej štvrte na ruinách židovského ghetta vytvorilo bariéru a odrezalo Staré Město od kedysi životodarnej rieky.

4. Divadlo sveta - Aldo Rossi, 1979

Návrh vznikol pre Benátske bienále v roku 1979. Ideou bolo evokovať plávajúce divadlá typické pre Benátky. Objekt vznikol v prístave, z ktorého bol ťahaný loďou do stredu Jadranského mora. Po ukončení a demonštrácii bienále bolo divadlo odtiahnuté do Dubrovníku, kde ho v roku 1981 rozobrali.

5. R/P FLIP

FLIP (Floating Instrument Platform) je otvorená oceánska platforma patriaca Úradu námorného výskumu Spojených štátov amerických. Platforma je 108m dlhá a je navrhnutá na cielené čiastočné zatopenie svojej konštrukcie, čím dočielí otočenie o 90°. Výsledkom je 17m z vody trčiacia platforma pripravená na výskum na danom mieste. Po dokončení výskumu je voda zo zatopenej časti vyplavená von, loď sa otáča do svojej horizontálnej polohy a je pripravená na presun na iné miesto výskumu.

6. Interceptor, The Ocean Cleanup, 2018

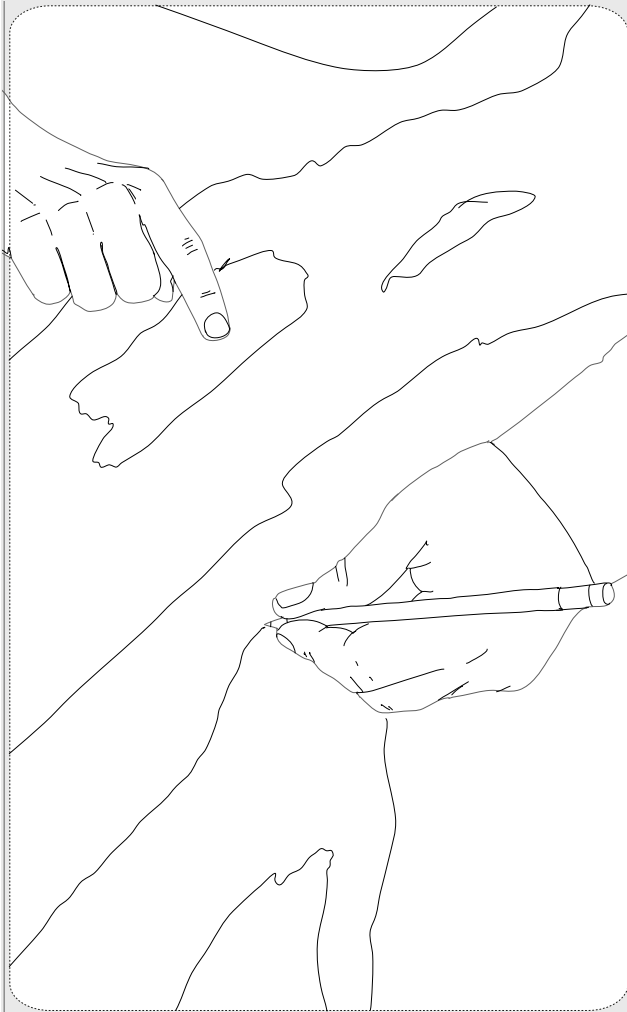
Štúdia z roku 2017 deklaruje, že 88-95% plastického odpadu transportovaného do oceánov prostredníctvom riek pochádza iba z desiatich riek na svete. Všetky sa nachádzajú v Afrike alebo Ázii. (Shmidt, Krauth, Wagner, 2017)

7. Makoko, plávajúca škola, Lagos - NLÉ, 2012

Projekt nigérijsko-holandského štúdia poukazuje inovatívnym prístupom na socio-ekonomické problémy, fyzickú potrebu komunít v kontexte klimatických zmien a rapídne sa urbanizujúcich afrických miest. Mesto Lagos má byť v roku 2100 najpočetnejším mestom na svete so 100 miliónmi obyvateľov. (Daniel Hoornweg, Kevin Pope, 2016)

1.3 Klúčoví hráči súčasnosti

V súčasnosti je umelé rozširovanie pevniny podmienené vidinou ekonomického rastu. Nadnárodné zábery s vojenským podtónom, vidina luxusu, alebo hmotná potreba pevniny pre urbanistické zásahy. Lokalizácia umelých ostrovov vo svete nie je náhodná a prvoplánová. Aj laikovi je jasné, prečo sa dané zábery najviac vyskytujú pod drápami ázijského tigra alebo na ropných škvrnách šejkov.

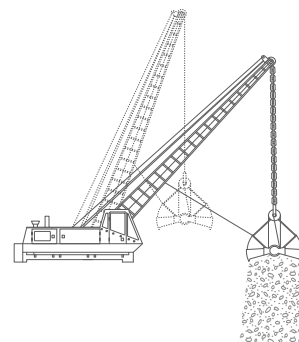
V Japonsku sa nachádza najviac umelo vytvorených ostrovov na svete. V silno urbanizovanom prostredí nemá spoločnosť priestor na ďalšiu expanziu, preto vytvorenie umelých ostrovov, najčastejšie pre letiská, sa

javí ako najracionálnejšie riešenie pre daný problém. Expanzia s vojenským podtónom je badateľná v Číne, ktorá novovytvorenými ostrovmi obsadzuje a podmaňuje si Ázijské more. Najviditeľnejšie zásahy, ktorých zmysel je čisto marketingový, sa nachádzajú na Blízkom východe. Najznámejšie umelo vytvorené ostrovy sveta sa nachádzajú

v Perzskom zálive. Spojené Arabské Emiráty či Katar budujú ostrovy nie z nutnosti, ale pre prestíž „Výstavba najznámejšieho umelovytvoreného ostrova na svete, Palm Jumeirah, mala negatívny vplyv na dynamiku vody v lokalite, čo zapríčinilo nárast fytoplanktónu vo vode, ktorý znížil percentuálne zastúpenie kyslíku vo vode a nižšiu kvalitu a priehľadnosť vody.“ (Calavante, 2011). „Erozia pobreží pri nových ostrovoch je ďalším hlavným problémom, a najmä pri ostrove Palm Jumeirah. Ostrov narušuje transport sedimentov v dôsledku transformujúcich sa vln, ktoré sa neprirodzene ohýbajú okolo ostrova. Táto podmorská „hladovka“ bez plážneho sedimentu spôsobuje veľkú eróziu.“ (Salahuddin 2006, Smith et al. 2005). Ak opomenieme Holandsko, ktoré sa potýka so svojimi vlastnými existenčnými problémami, je v našich zemepisných šírkach budovanie umelých ostrovov na mori zbytočnosťou. Čo si však európske spoločenstvo neuvedomuje, je fakt, že tieto adície pevniny prebehli vo veľkom merítku na prelome 19. a 20. storočia, bohužiaľ v opačnom garde. Ozdravovanie zapáchajúceho stredovekého mesta v podobe búrania hradieb, rozširovania ulíc a budovania nových štvrtí, je nešťastnou analógiou regulácie riek.

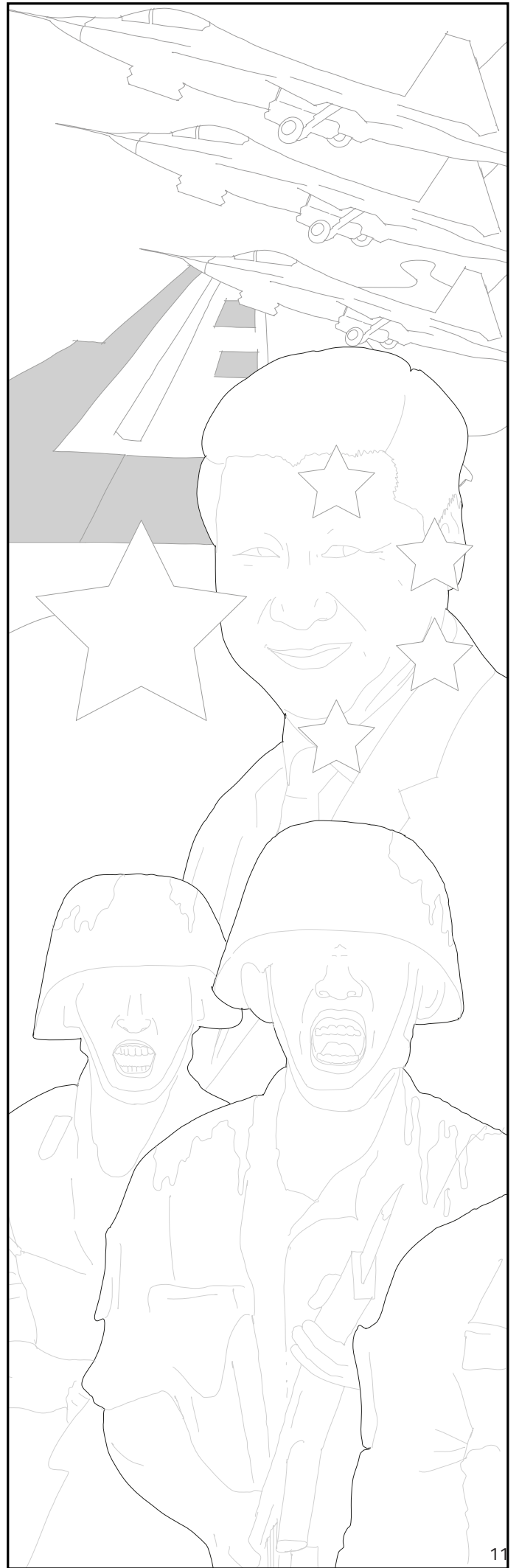
Ruka v ruke s eticko-egoistickým prístupom je budovanie umelých ostrovov vo vlastnom ekonomickom a politickom záujme každej krajiny, ktoré zároveň prospieva širšej spoločnosti, čo by nositeľovi vedľajšieho produktu tohto zámeru. Avšak otázka ekológie a prínosu do prírody zatiaľ vyslovená nebola. V dobe, kedy nižšia ekologická stopa znamená vyššiu pridanú hodnotu produktu, je akýkoľvek zásah do krajiny bez benefitu biocenózy z môjho pohľadu neetický. Ak chceme vytvárať nové ostrovy, stačí sa pozrieť na historickú krajinu a zväžiť naše regulačné zásahy do krajiny. Krajina kedysi bohatá na riečne ostrovy sa mihnutím oka zmenila na monokultúrne plochy s regulovanými tokmi.

Verím, že sila a rozvoj spoločnosti tkvie v jeho uvedomení si problémov a súvislostí. Krajiny, ktoré zastihlo obdobie normalizácie sa as týmto problémom stretávajú omnoho častejšie ako krajiny severnej a západnej Európy. Práve tam je krajina a životné prostredie jedným z najdôležitejších podmienok pri novej výstavbe a plánovaní. Po renesancii verejného priestoru, ktorý je stále iba v plienkach, je čas upriamiť našu pozornosť na nemenej dôležité prostredie.

Flevopolder, NL	970	1968
medzinárodné letisko Kansai, JPN	10.68	1994
medzinárodné letisko Hong Kong, HK	9.4	1998
medzinárodné letisko Chubu Centrair, JPN	6.8	2005
Ogizima, JPN	6.71	1975
ostrov Rokko, JPN	5.8	1992
ostrov Fundao, BRL	5.23	1983
Port Island, JPN	5.2	1981
ostrov Willingdon, IND	3.96	1936
bytový komplex Cebu South Road, PHL	3	1990

Najväčšie umelo vytvorené ostrovy súčasnosti

2. Na Dunaji

2.1. Základné informácie

2.2. O Dunaji

2.3. Na Žitnom ostrove

2.4. Divočina na Dunaji

2.5. Situácia

2.1 O Dunaji

Porovnanie dĺžky, vetvenia a charakteru vybraných riek

Dunaj je druhá najdlhšia európska rieka. Je veľmi pravdepodobné, že ak by nevznikol Dunaj, nevznikli by na ňom ani veľké európske mestá ako Viedeň, Bratislava či Belehrad, ktoré boli touto riekou dlhé storočia definované.

1. O Dunaji

1.1 základné informácie

dĺžka toku	2811 km
plocha povodia	801 463 km ²
priemerný prietok	6500 m ³ /s
prameň	Schwarzwald, DE
delta	Rumunsko

1.1 maximálny prietok povodní

1501	14 000 m ³ /s
19.9.1899	10 870 m ³ /s
15.7.1954	10 401 m ³ /s
16.8.2002	10 372 m ³ /s
6.6.2013	10 641 m ³ /s
priemerný ročný prietok	2025 m ³ /s

2.1.2 Nedávne udalosti na Dunaji

1. Extrémne suchá na Dunaji, 1947

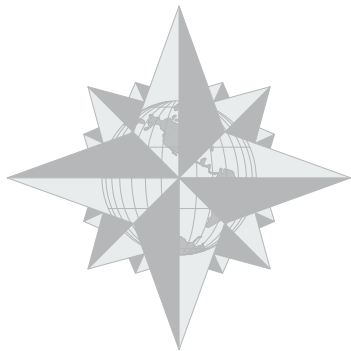
2. Bombardovanie prístavu, 16. jún 1944

3. Povodeň na Žitnom ostrove, jún 1956

4. Zamrznutý Dunaj, starý prístav, 1956

horný tok

středný tok

dolný tok

Donaueschingen
1078 m.n.m.

München

Norimberg

Regensburg

Linz

Wien

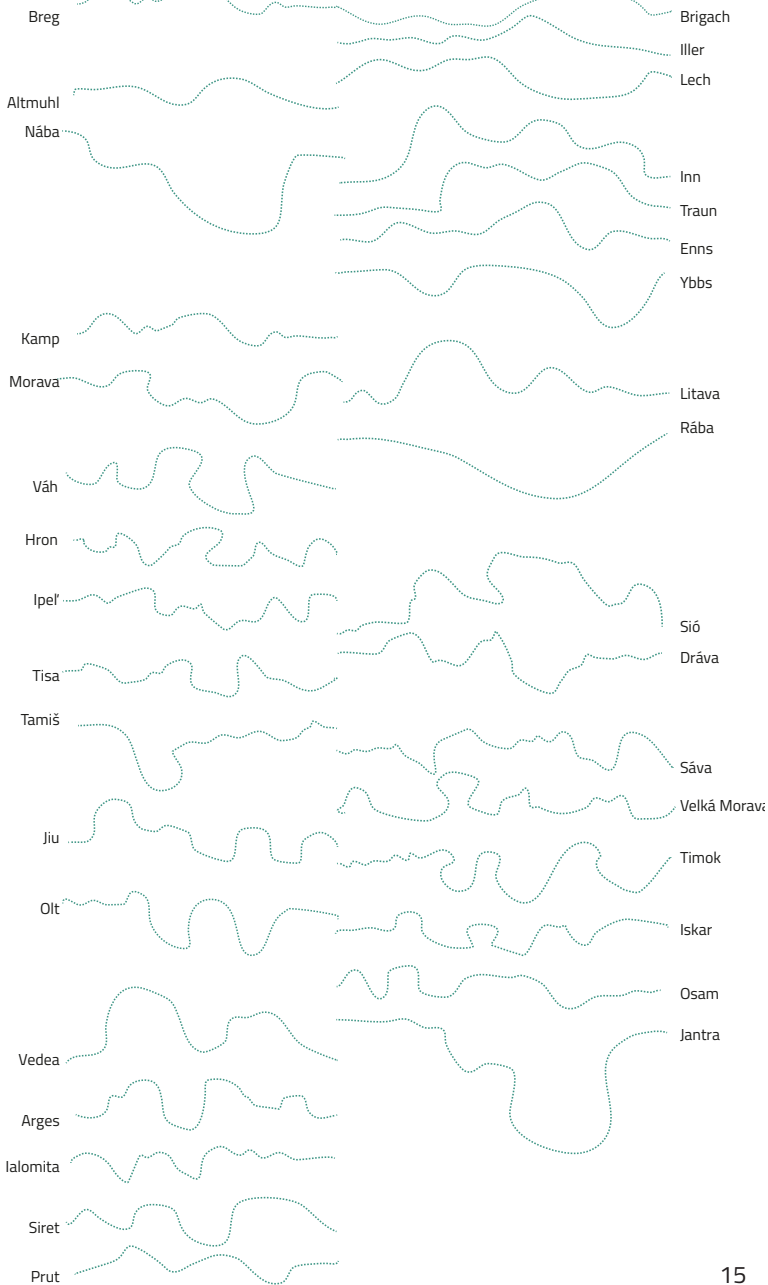
Bratislava

Budapest

Belehrad

Železná Brána
Porțile de Fier

Bukurešť

2.2 Na Žitnom ostrove

Príroda nachádzajúca sa na Žitnom ostrove je právom označovaná za prales mierneho pásma. Lužné lesy sa vyznačujú vysokou hladinou podzemnej vody (v blízkosti Malého Dunaja iba 1 - 1,5 m) a častými záplavovými cyklami. Niekedy bežný biotop v dnešnej dobe často mizne na úkor poľnohospodárskej pôdy. Prítomnosť vysokej podzemnej vody má dopad na nízke zastúpenie kyslíku v pôde. Vďaka tomu dochádza k chemickej reakcii, kedy sa trojmocné zlúčeniny železa redukujú na dvojmocné zlúčeniny železa. Dôsledkom týchto procesov vzniká tzv. glejový horizont, ktorý sa vyznačuje zelenomodrým zafarbením a škrvnatosťou.

1. Žitný ostrov

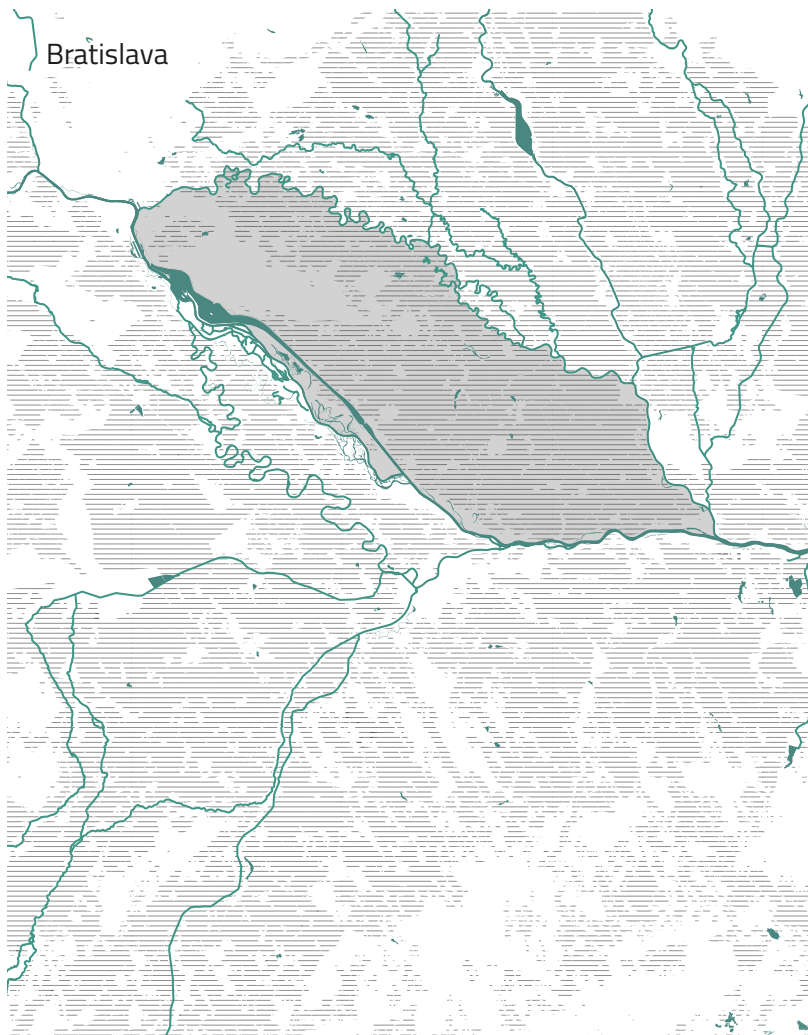
1.1 základné informácie

rozloha	14 000 m ³ /s
nadmorská výška	108 - 134 m.n.m.
zásobáreň pitnej vody	10 miliárd m ³
výška podzemnej vody:	
a) v blízkosti Dunaja	2 - 7 m
b) všeobecná výška	1 - 1,5m

1.2 klíma

väčšina roka západný a severozápadný vietor	
najsilnejšie vetry	marec
najslabšie vetry	december
počet letných dní	70
priemerná ročná teplota	9,3°C
najteplejší mesiac s priemernou teplotou	júl 20°C
najvyššie dosiahnutá teplota	40°C, 20.7.2007
najnižšia dosiahnutá teplota	- 33,1°C, 11.2.1929

Plošné vzťahy medzi riečnou krajinou - Žitným ostrovom a poľnohospodárskou pôdou

2.1.2 Ohrozenia Žitného ostrova

Nadnárodné procesy

1. Ropná havária, 1971-1972

2. Ropovod Slovnaft- Schwechat, 2010

3. Ropovod Družba

Spoločenské procesy

4. Kolektivizácia poľnohospodárstva

5. Veľkoplošná chemizácia prostredia

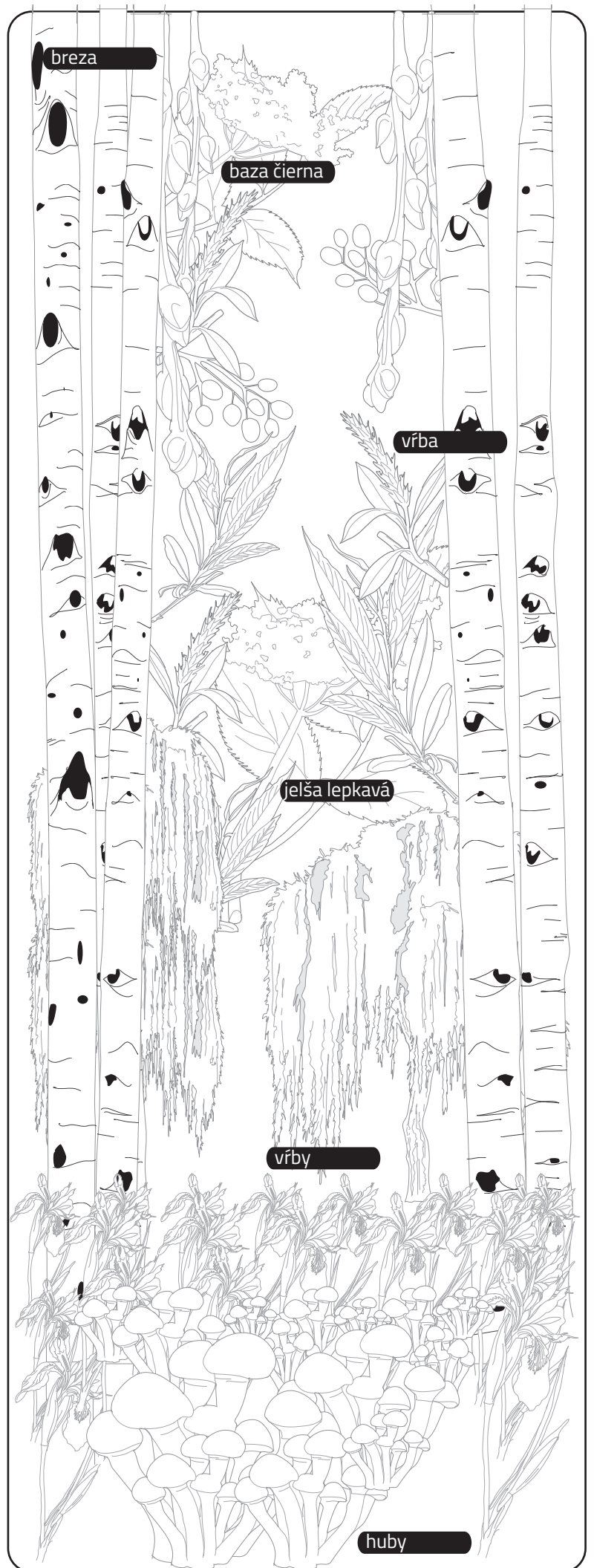

6. Degradácia ornej pôdy

2.3 Divočina na Dunaji

Fauna Žitného ostrova je veľmi rôznorodá. Najvýznamnejšou nízkou zverou sú zajace, bažanty a jarabice. Spomedzi vysokej zveri sa tu najviac vyskytujú srnce, jelene tzv. dunajské a diviaky. Typickým druhom je drop veľký, dnes ustupujúci a ohrozený. Vládnuce prvkom živočíšstva je však vodné vtáčstvo. Sú tu rôzne druhy kačíc, čajok, kormoránov, potápok, trsteniarikov a chriašteľov. Nápadná je labuť veľká, lyska čierna a rybárik riečny. Vody Dunaja a jeho ramien obýva veľký počet rýb napr. zubáč obyčajný, zubáč volžský, sumec západný, karas obyčajný, blatniak tmavý, slnečnica a ešte mnohé ďalšie.

Prírodné prostredie Žitného ostrova sa silne degradovalo kvôli intenzívnej poľnohospodárskej výrobe, silných vetrov a vodnej erózii. Na severe k znehodnocovaniu prispieva aj priemyselná výroba. Celé pobrežie Dunaja spolu so svojimi lesmi je chránená krajinná oblasť. Na Žitnom ostrove sú aj prírodné rezervácie. A to Čenkovská lesostep a Zlatná na Ostrove.

chavkoš nočný

volavka popolavá

jastrab lesný

sokol rároh

orliak morský

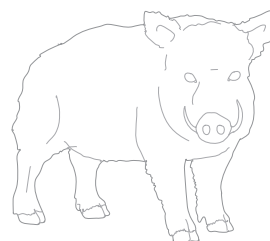
bobor európsky

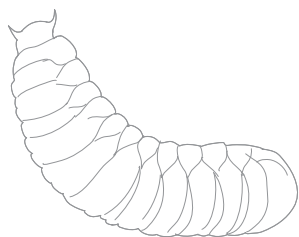
srnec lesný

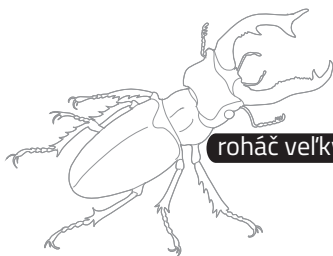
diviak lesný

larva

roháč veľký

slimák škvrnitý

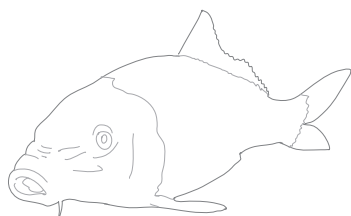
mlok dunajský

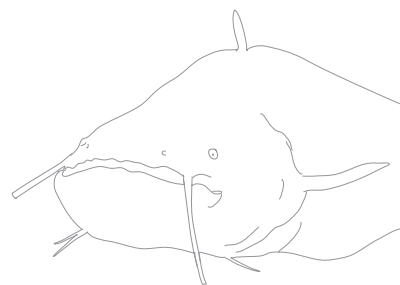
rosnička zelená

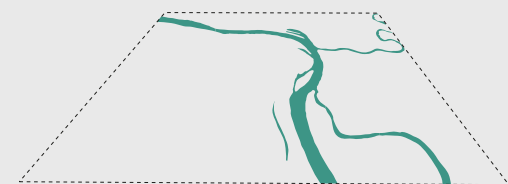
kapor

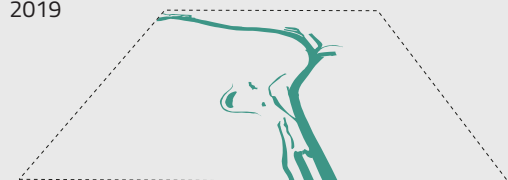
sumec

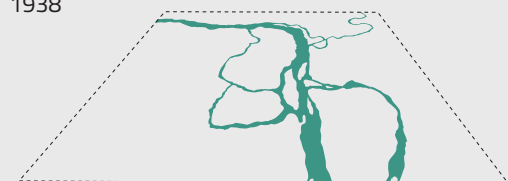
2.4 Situácia

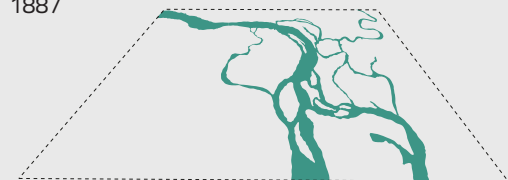
2019

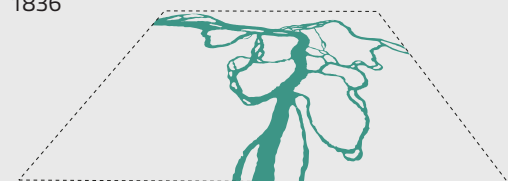
1938

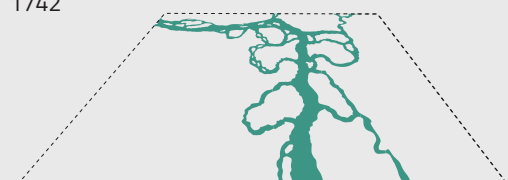
1887

1836

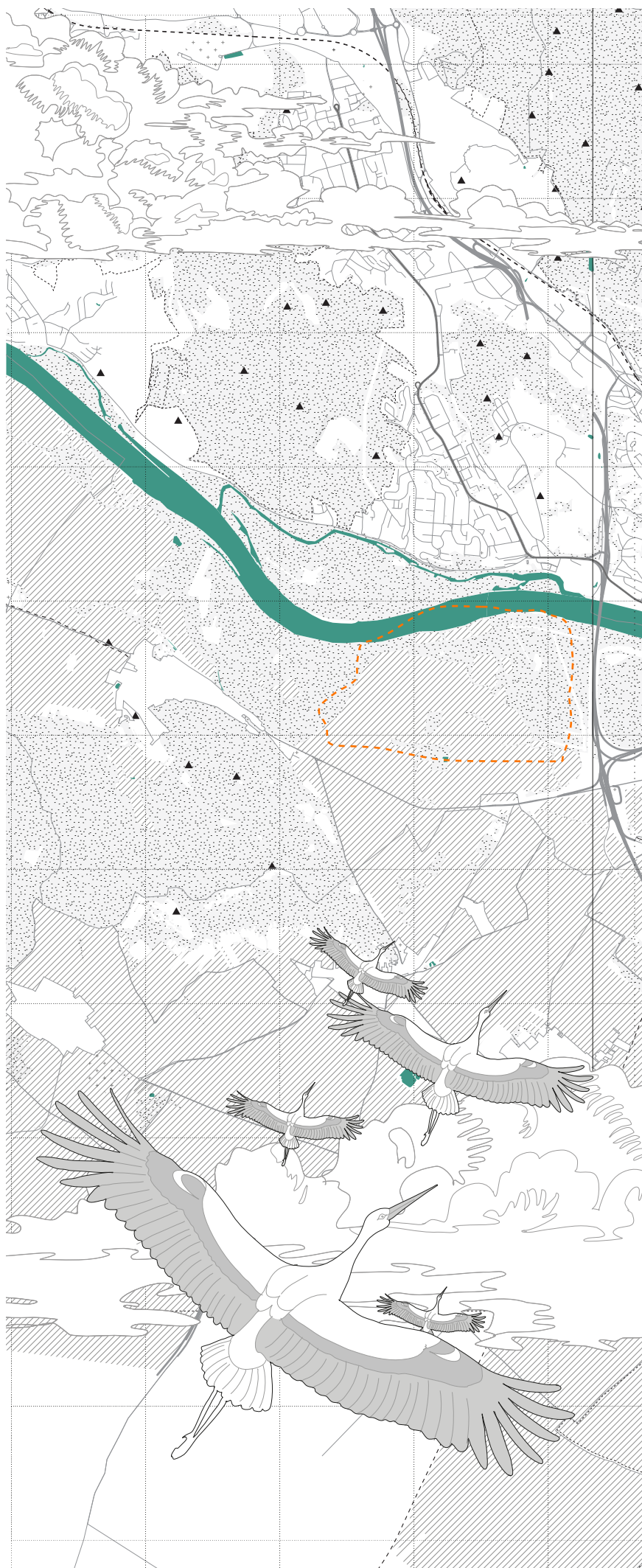
1742

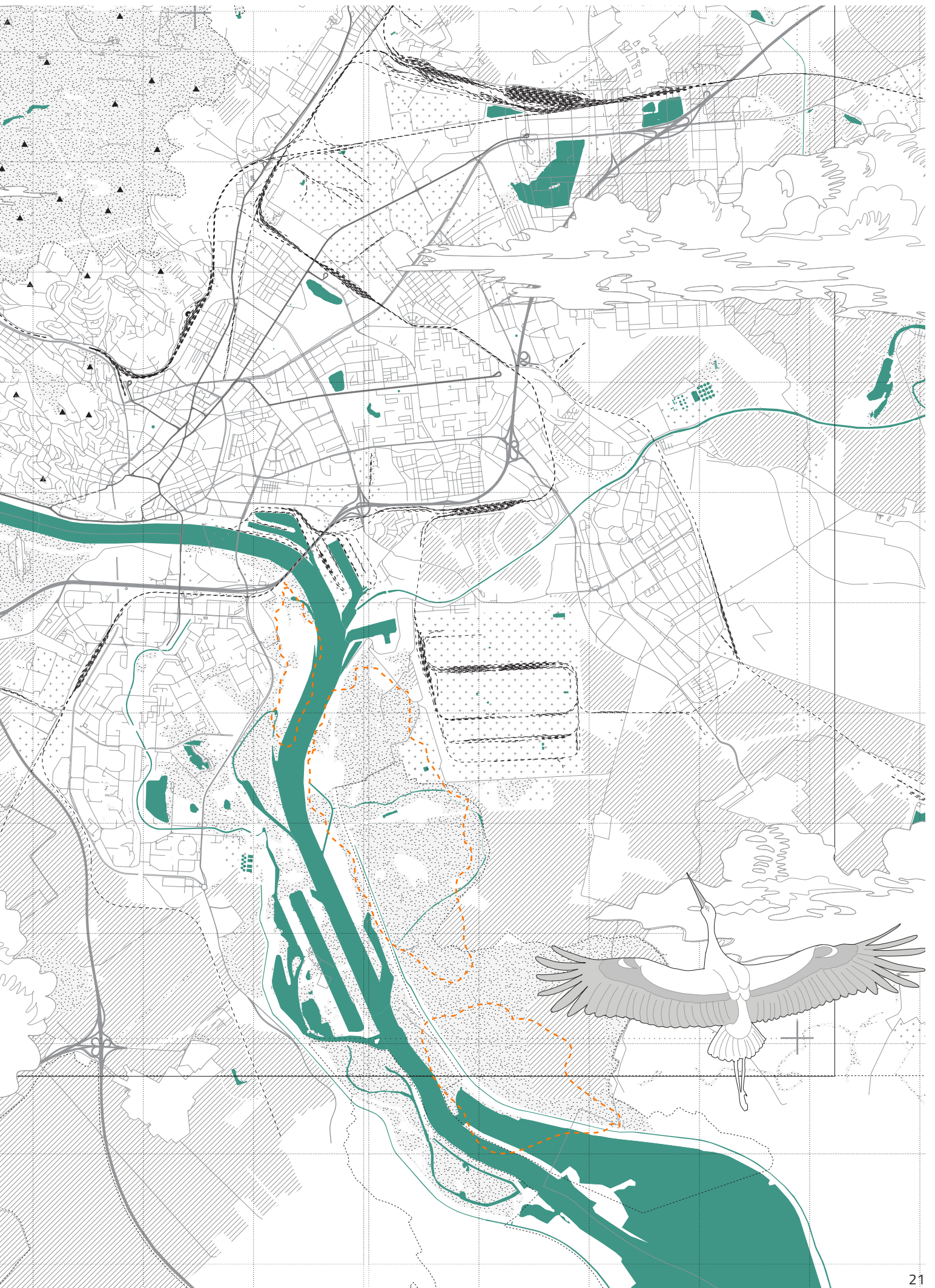

1735

Analýzou historických máp som sledoval vývoj riečnej krajiny v okolí Bratislavy. Najjasnejšiu predstavu poskytli mapy Bratislavy a okolia z 18. a 19. storočia. I keď proces mapovania nezodpovedá súčasným štandardom a môže byť predmetom odbornej diskusie, mapy jednoznačne dokazujú prítomnosť rozsiahlych biotopov v úzkom kontakte s riekou. Vytipované lokality kopírujú približnú historickú polohu ostrovov.

Tieto lokality chcem vrátiť späť do rúk Dunaja.

3. Krajina pre Dunaj, Dunaj pre krajinu

3.1 Manifest

3.2 Vytvorenie ostrova

3.3 Pokus

3.4 Nová krajina

Ak chceme krajinu utvárať, musíme dbať na ekológiu a “ak odmyslíme odkazu ekológie, mohol by som kludne hovoriť o modernizme - a možno, že krajinárska architektúra na svoj ozajstný modernizmus ešte len čaká, ekologickú modernitu, ekológiu bez romantizmu a estetiky.”

Richard Weller, 2006

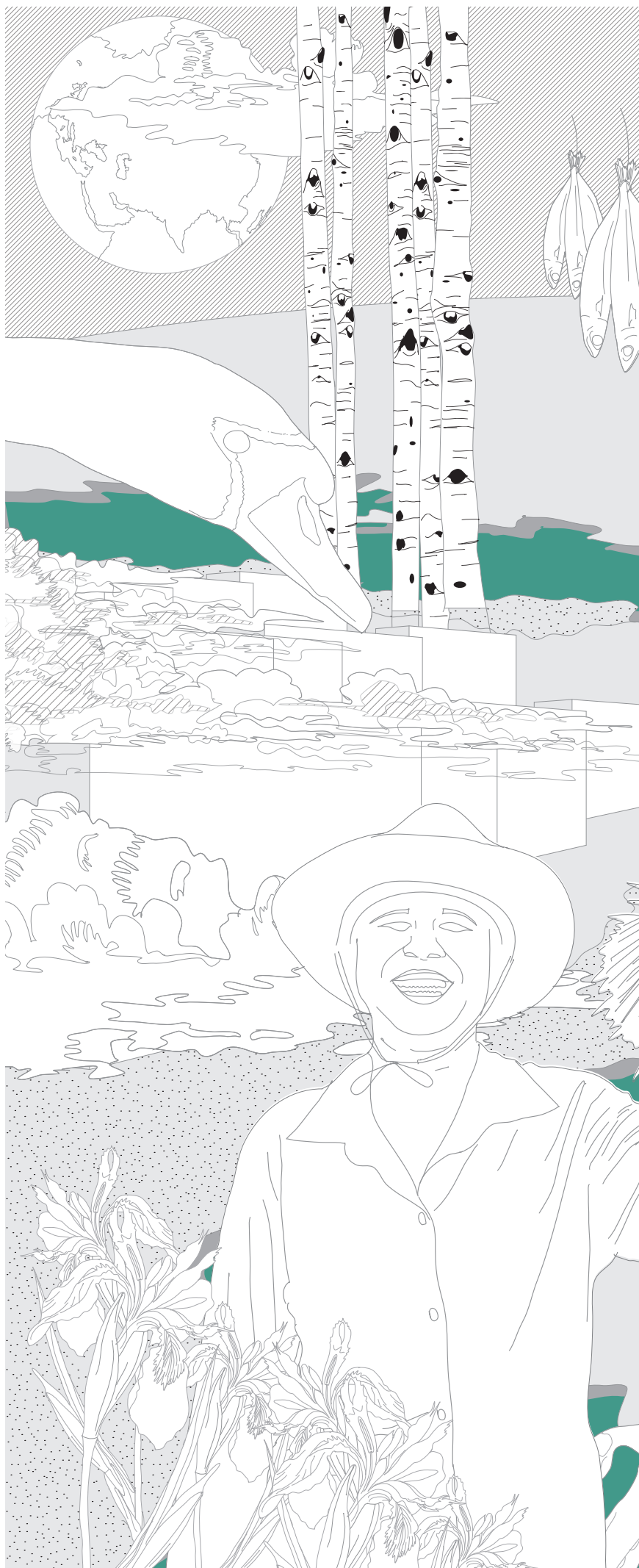
3.1 Manifest

Ostrov je súčasťou vývoja geomorfologickej krajiny, preto nemôže byť vytvorený cez noc ľudskou rukou

Ak chceme ostrov vytvoriť, prírode ponúkame možnosti. Ktorým smerom sa vyberie však nevieme. Vývoj riečnej krajiny je nekonečný proces s nejasným koncom.

Nastáva obdobie totálnej krajiny*. Všetky živé bytosti sú súčasťou prírody, preto musia žiť v symbióze. Každý ľudský zásah musí mať pozitívny dopad. Negatívne adície nepripadajú do úvahy.

Každý objekt sa stáva strojom pre prírodu. Napomáha ju kreirať, dopĺňa chýbajúce prvky. Flexibilita funkčnosti je nevyhnutná.

3.2 Vytvorenie ostrova

Ekológia, ktorá pracuje precízne ako stroj - perpetuum mobile. Krajina ako monofunkčný systém, kde je jej jedinou funkciou, funkciou krajiny. Každý zásah do krajiny, ak sa bavíme o adícii, musí byť ponechaný napospas prírode, zásah v podobe eliminácie v negatívnom zmysle neprípadá do úvahy. Hranie sa na sochárov a pracovať s riekou ako so skulptúrou nám nenáleží.

Tvarovanie a polohu vieme nakresliť, zhotoviť, no ďalej sa pohnúť nevieme a narážame na tvrdé dno. Podobne ako u súčasného mesta nevieme exaktne pomenovať logiku a program za procesmi, ktoré tento priestor tvoria. Koniec koncov, hranie sa na Boha nám nikdy nešlo. S riekou pracujeme podobne ako s mestom, nastavujeme víziu rozvoja, ktorej sa môžeme priblížiť, no cieľová čiara neexistuje. Nepoznáme samotnú trasu, či skôr trasovanie, tú nechávame v rukách prírody.

V blízkosti mesta Ženeva preteká rieka Aire údoliami, ktoré sú historicky silno späté s poľnohospodárstvom. Koncom 19. storočia bola rieka postupne regulovaná a celá poľnohospodárska pôda kanalizovaná. V roku 2001 zahájilo mesto Ženeva architektonicko-krajinársku súťaž, ktorá si dávala za úlohu vrátiť riekou do pôvodného, meandrujúceho stavu. Ateliér Superpositions, vo svojom víťaznom projekte nenavrhuje historickú kópiu, či novotvar, ale priestor na kreovanie rieky samotnej. V tomto procese sa novovytvorený kanál stáva ukazateľom transformácie, referenčnou líniou zachytávajúcou históriu, prítomnosť a nejasnú budúcnosť.

22. január 2014

29. apríl 2014

5. august 2014

19. november 2014

15. apríl 2015

27. august 2015

18. máj 2016

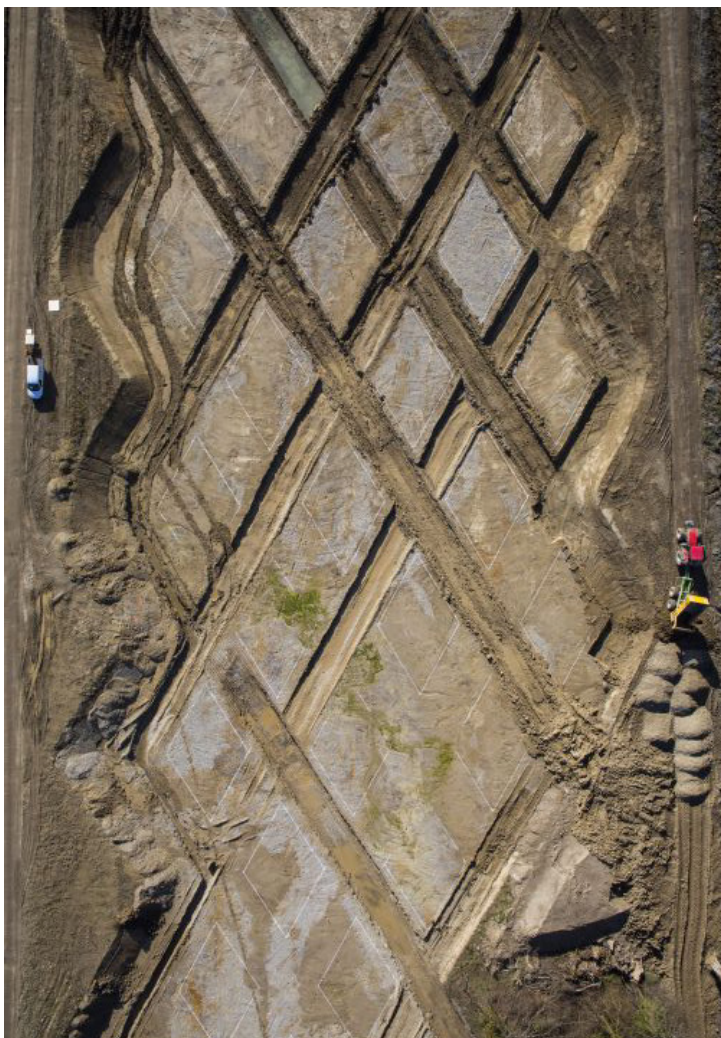
Všetky fotografie sú majetkom ateliéru Superpositions.
zdroje:

ľavá A4

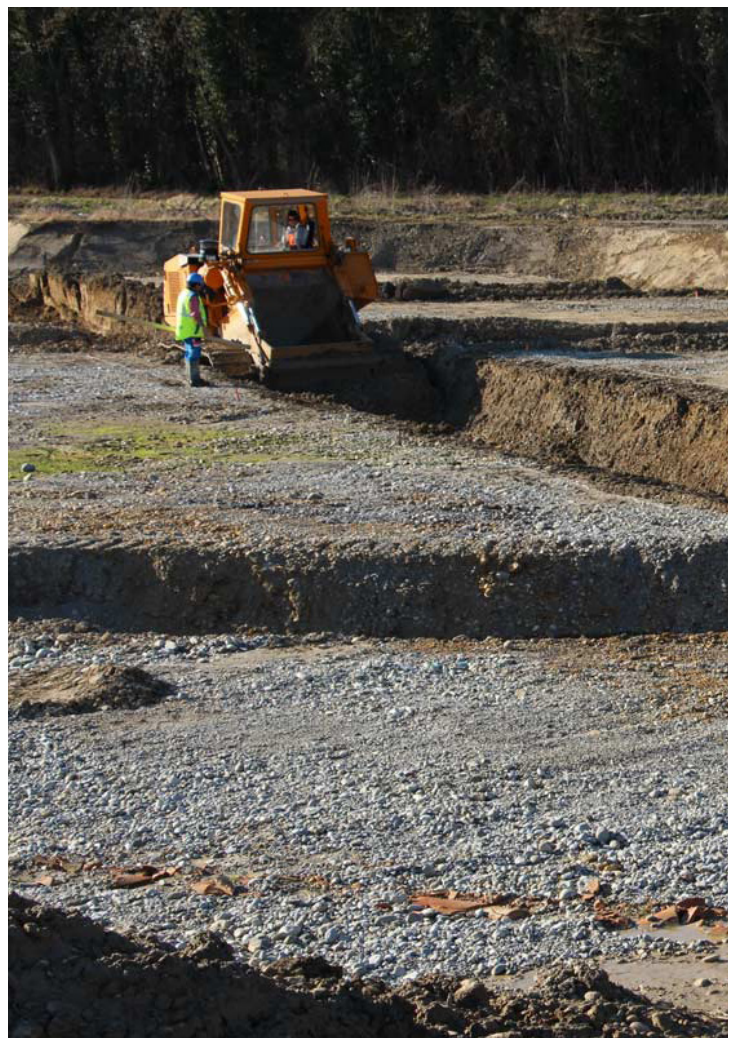
<http://superpositions.ch/extras/vol-en-drone.html>, foto: Fabio Chironi

pravá A4

<http://superpositions.ch/extras/photos-aeriennes.html>, foto: Easytomap

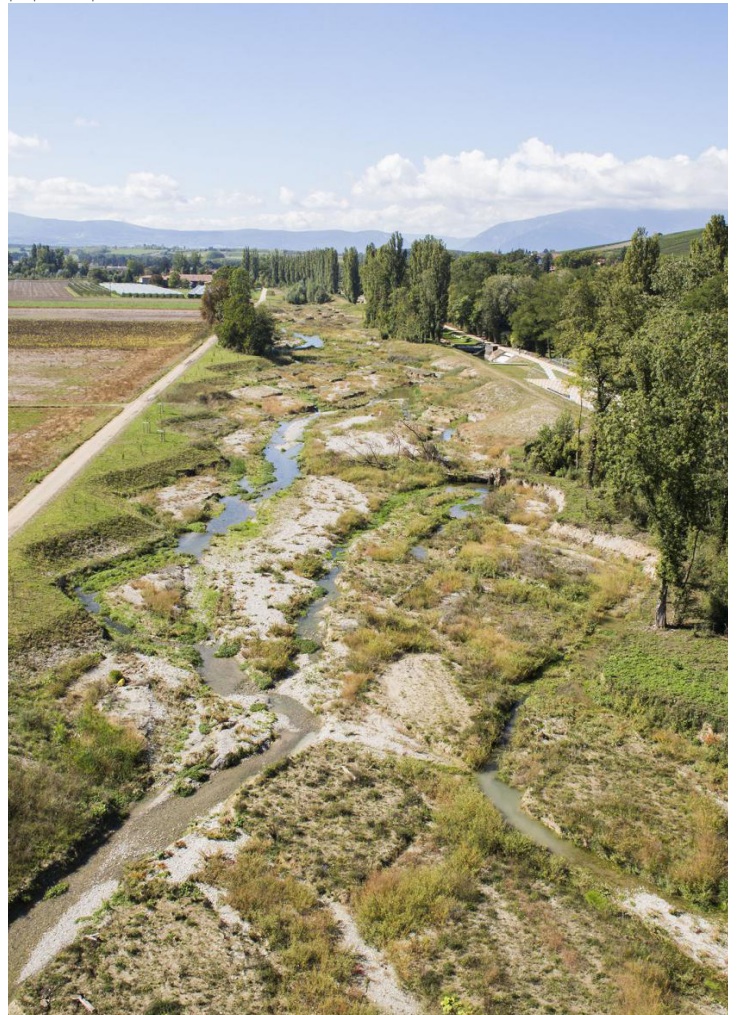
príprava podložia

príprava podložia

18. máj 2015

24. september, 2015

3.3 Pokus

Séria pokusov mala za úlohu názorne demonštrovať silu vodného toku na navrhovaný tvar nového ostrova. Pokusy prebiehali v uzavretom priestore garáže, v rodinnom dome v obci Suchá nad Parnou. Rôzne prístupy tvarovania krajiny po prítomnosti vody neodpovedajú zreteľne na otázku trasovania rieky, či priestorového vymedzenia ostrovov v lokalite. Jasnejšie výsledky boli získané v otázke charakteru krajiny. Rôzne varianty objasnili veľkosť vetvenia rieky, prítomnosť konštantne zaplavených častí a zčasti aj možnú polohu a veľkosť meandrov. Predikcia trasovania bola v niektorých pokusoch úspešná, v niektorých menej. Vo fotografickej časti zobrazujem také štruktúry, ktoré sa po prítomnosti vody, najviac odzrkadľujú a približujú charakteru historickej krajiny v okolí Bratislavy - lužným lesom. Séria týchto pokusov zodpovedala a potvrdila fakt, že krajinu v tomto rozsahu navrhovať nevieme.

Z vyššie uvedených dôvodov a názorov presné umiestnenie, veľkosť a tvar ostrovov nenavrhujem, pretože by sa jednalo o fikciu, ktorá vo svojej podstate v momente pominula. Keďže deskriptívne zobrazenie ostrova (ostrovov) absentuje, snažím sa narozdiel od toho priblížiť rôzne charaktery krajiny a jej možného využitia.

podsyrová vrstva

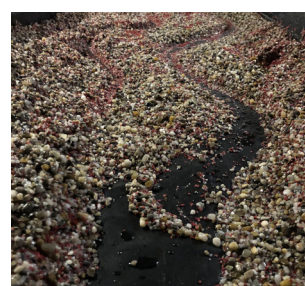
igelit

„hrubé“ koryto Dunaja

priestor na zmenu

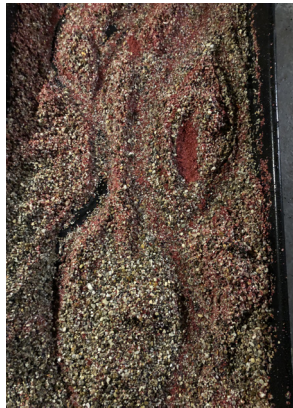
pred

po = 25 litrov vody

pred

po = 25 litrov vody

pred

po = 25 litrov vody

pred

po = 25 litrov vody

Štruktúra analogicky zobrazuje návrh ateliéru Superpositions. Presný raster sa zozatiaku zdá byť až príliš umelý, neprírodný, no paradoxom, ktorý musíme akceptovať, je fakt, že čím viac možností a teoretických kombinácií rieke poskytneme, tým prekvapujúcejší bude výsledok. Táto štruktúra vytvára najprírodnejšiu variantu z hľadiska nepredvídateľnosti.

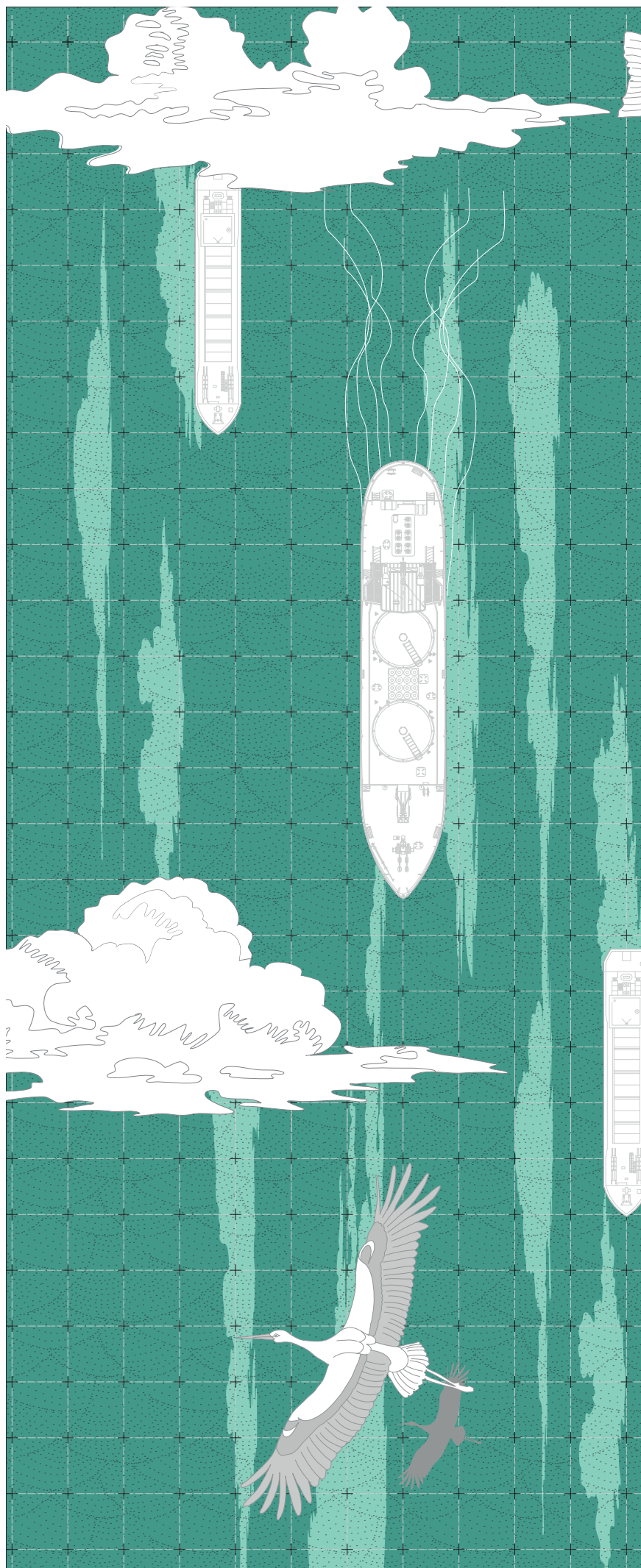
Kombinácia viacerých štruktúr potvrdzuje dynamiku vodného toku, ale zároveň prináša predpoklady na budúce meandrovanie rieky. Nejedná sa o prístup, ktorý by dával krajine veľké množstvo možností, ale poskytuje najväčšiu rôznorodosť charakteristických priestorov, od samotného vodného toku, cez konštantne a občasne zaplavované časti, až po osobitné jednotky - „jazierka, močiare)

Navzájom kolmé úseky poskytujú najlepší podklad pre rozvoj a tvarovanie meandrujúcej rieky. V tomto prípade sa jedná o viaceré líniových zásahov s vysokou pravdepodobnosťou odhadu budúceho trasovania. Slepé úseky môžu byť časom zmenené na nové riečne korytá alebo konštantne zaplavované územia.

Lineárny charakter vytvára najlepšiu štruktúru pre dynamiku v smere vodného toku. Po dlhobnejšej prítomnosti vodného toku sa susediace priestory začínajú prepájať, čo spôsobuje vznik umelej meandrácie vodného toku. Veľkosť, početnosť a smerovanie týchto rýh vytvára takmer konštantne zaplavenú krajinu

3.4 Nová krajina

Novovytvorené ostrovy a ramená Dunaja renaturujú pôvodné lužné lesy. Do riek sa vracajú pôvodné ryby. V korunách stromov hniezdia bociany a iné vtáctvo. Neprestupné lužné lesy sú domovom vzácných druhov.

4. Centrum hydrogeológie, hydrodynamiky, ekológie a ornitológie

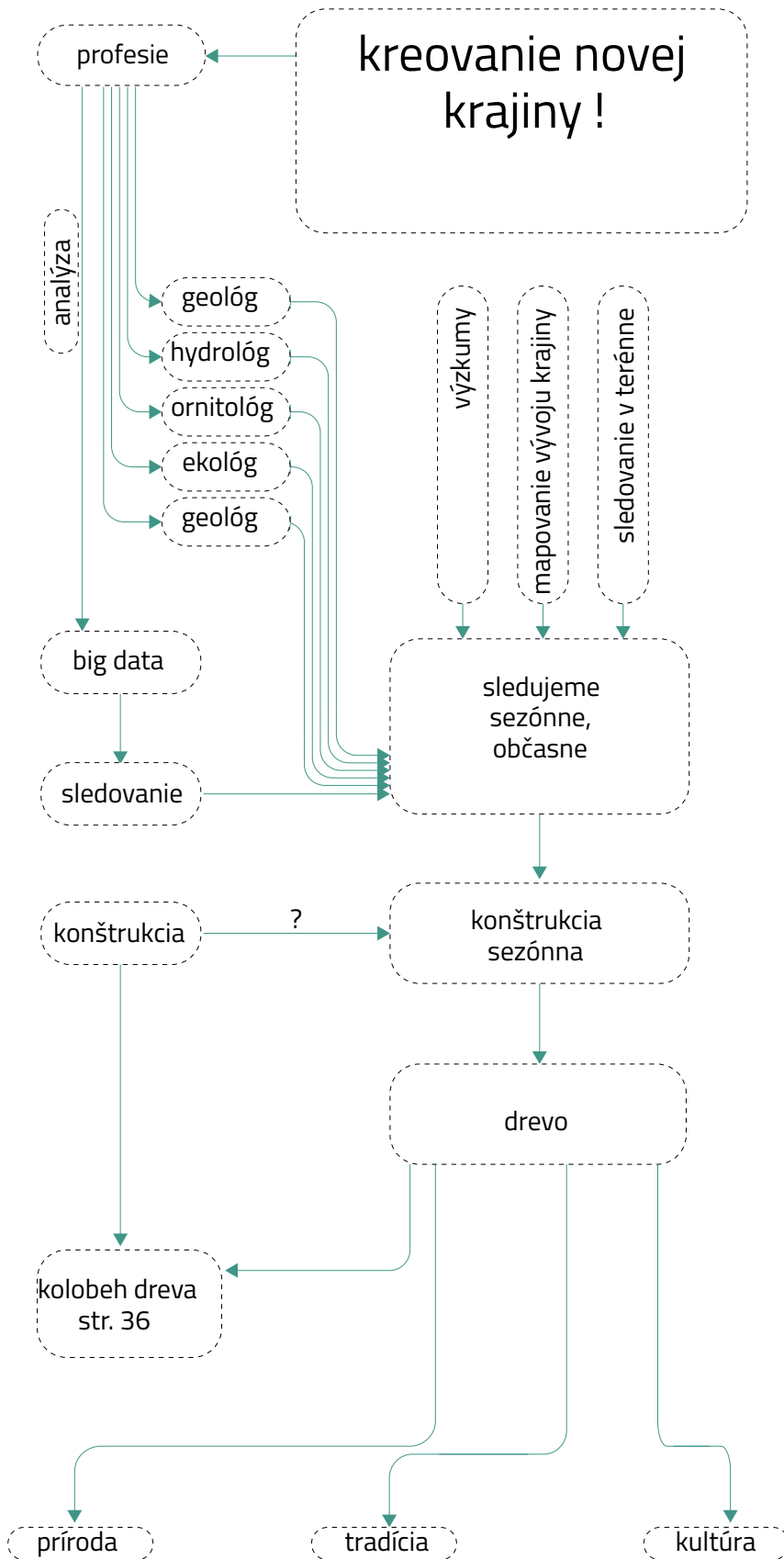
- 4.0 Nová príležitosť
- 4.1 Castrum
- 4.2 Katalóg objektov
- 4.3 Materialita
- 4.4 Centrála
- 4.5 Dom
- 4.6 Vyhlídková veža
- 4.7 Lávka „A“
- 4.8 Lávka „L“
- 4.9 Vybrané drevené spoje

*Tradičný starý dom stojí na vyhladávanom,
ranenom mieste krajiny, jeho úsporné okenné
otvory sa v naliehavom prípade od nej odvracajú.
Dnešný dom rád stojí na zvlášť exponovaných,
pôvabných miestach:*

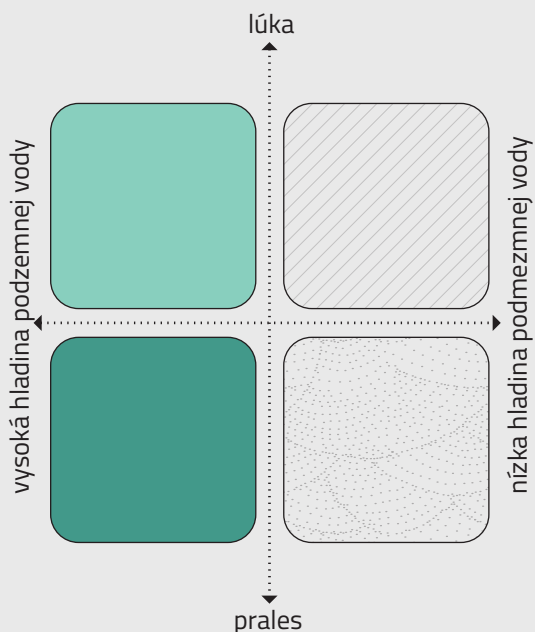
*dom pri mori,
dom pri rieke,
dom pri jazere,
dom na kraji lesa,
dom poblíž veľkého stromu.*

*Pohľad do krajiny oknami orientovanými na západ
sa dá zjavne prečítať alebo posúdiť ako obraz. Pri
každodennej práci už krajina nie je prítomná ako
príroda, ale ako prírodný obraz krajiny.
Vzájomné pôsobenie prírody a architektúry
nahradilo jednostranné pôsobenie.*

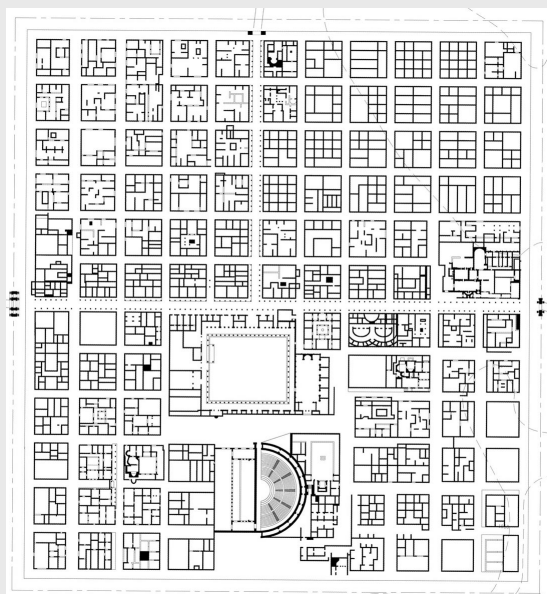
(Jacques Herzog, 1986)

4.1 Castrum

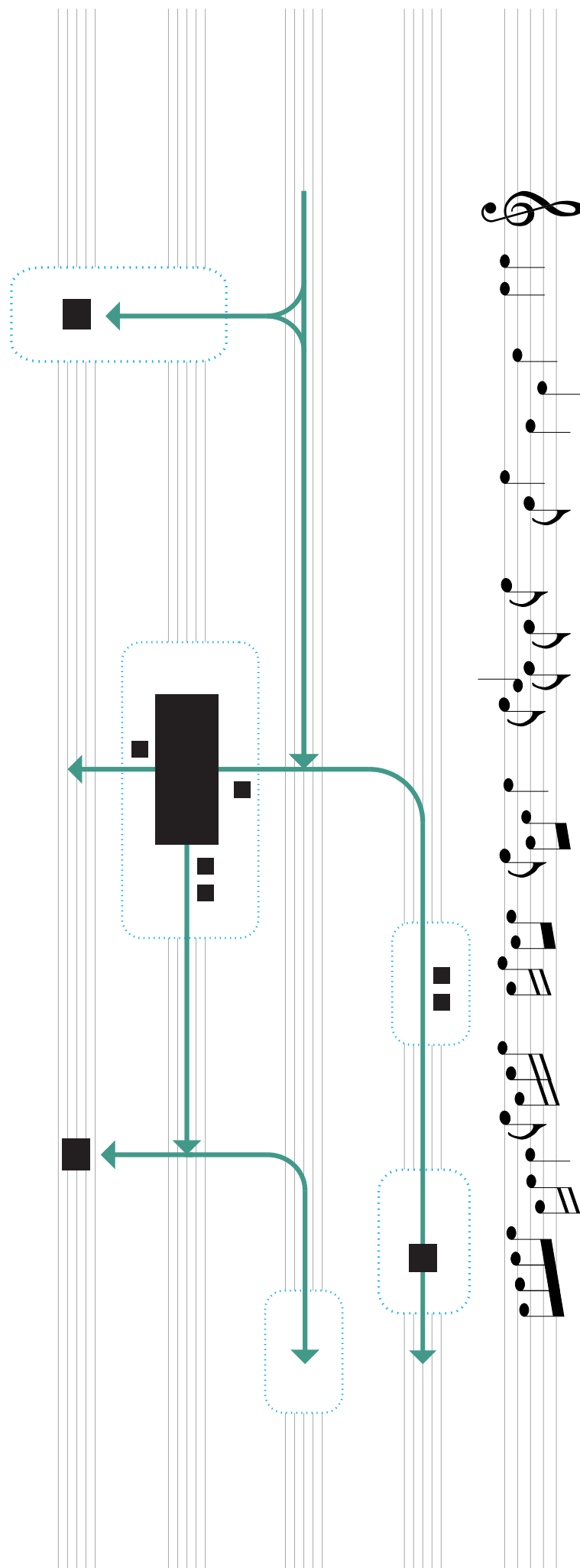

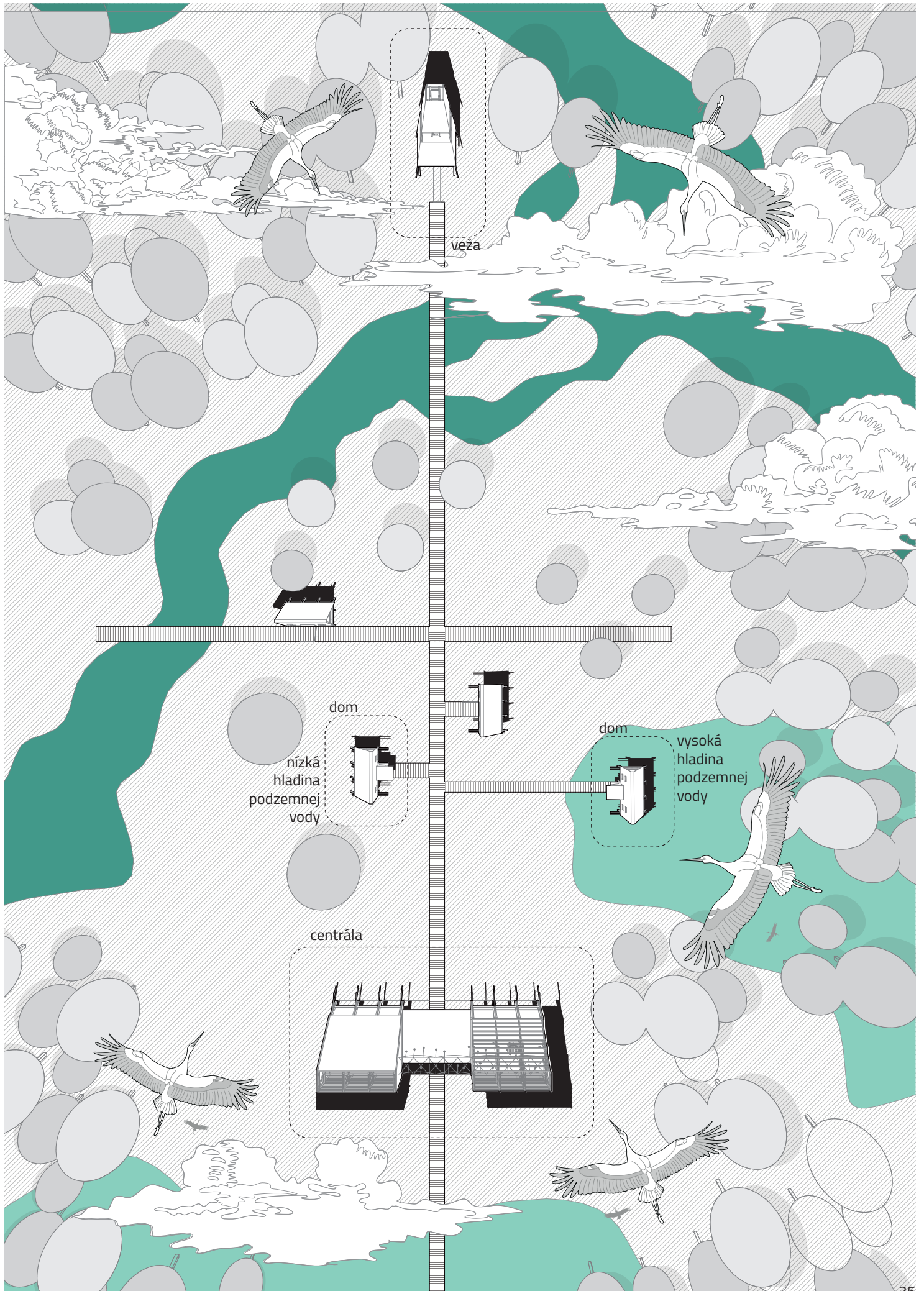
4 charaktery krajiny Žitného ostrova

Mesto Timgad, dnešné Alžírsko, vystavané na základoch rímskeho vojenského tábora

Urbanistická koncepcia vychádza z analógie gréckeho plánu mesta, či rozloženia rímskeho vojenského tábora (castrum). Jedinou funkciou tejto štruktúry je jej prehľadnosť a orientácia v priestore. Prales ako miesto, v ktorom je prirodzená orientácia výrazným spôsobom obmedzená a degradovaná, potrebuje svoj program a poriadok. Jednoduchosť a lineárnosť štruktúry zachytáva rôznorodosť prírody Žitného ostrova pri zanechaní minimálnej stopy. Inšpiráciou vývoja štruktúry je notový zápis hudby. Jednoduchý začiatok sa rozrastá a stáva komplikovanejším. Nie v zmysle neprehľadnosti, ale svojej komplexnosti.

4.2 Katalóg objektov

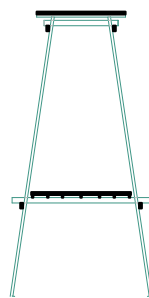
*Kresba je pre nás dôležitá.
Často nás to núti, aby nahradila stavbu.*

Nikdy však kresbu nevytvárame kvôli jej samej.

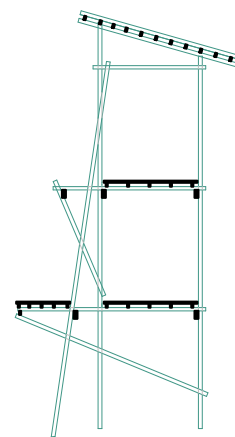
Je to skôr stavba myšlienok na papieri.

Prvé, emotívne konfrontácie s psychickými priestormi projektu

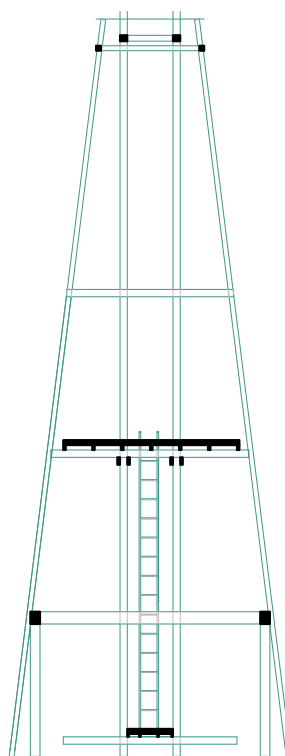
Coop Himmelb(l)au, Texty 1968-2005

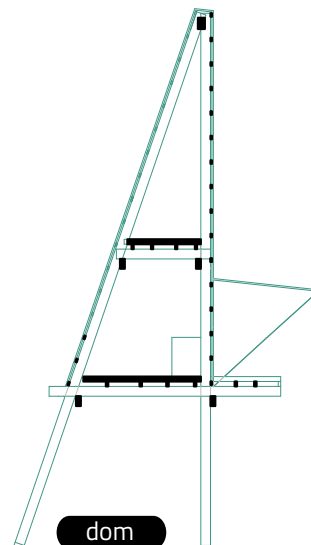
lávka „L“

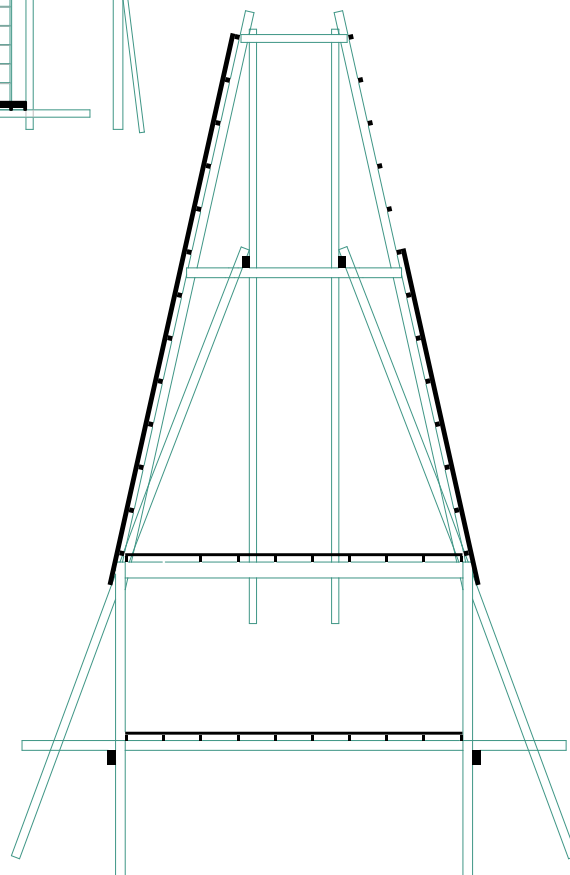
lávka „A“

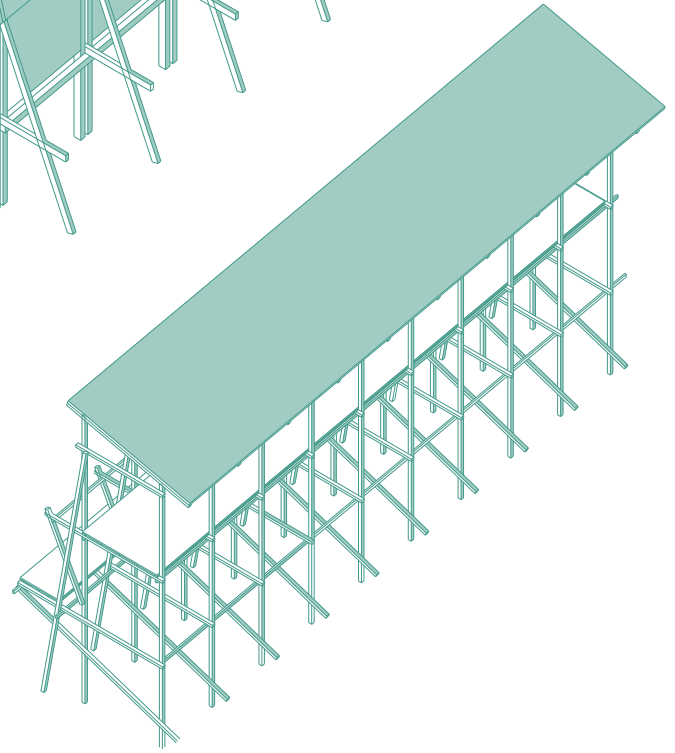
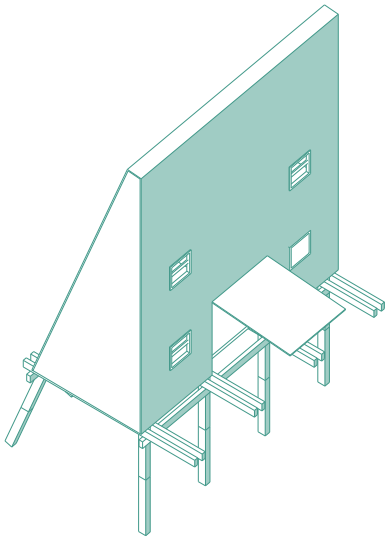
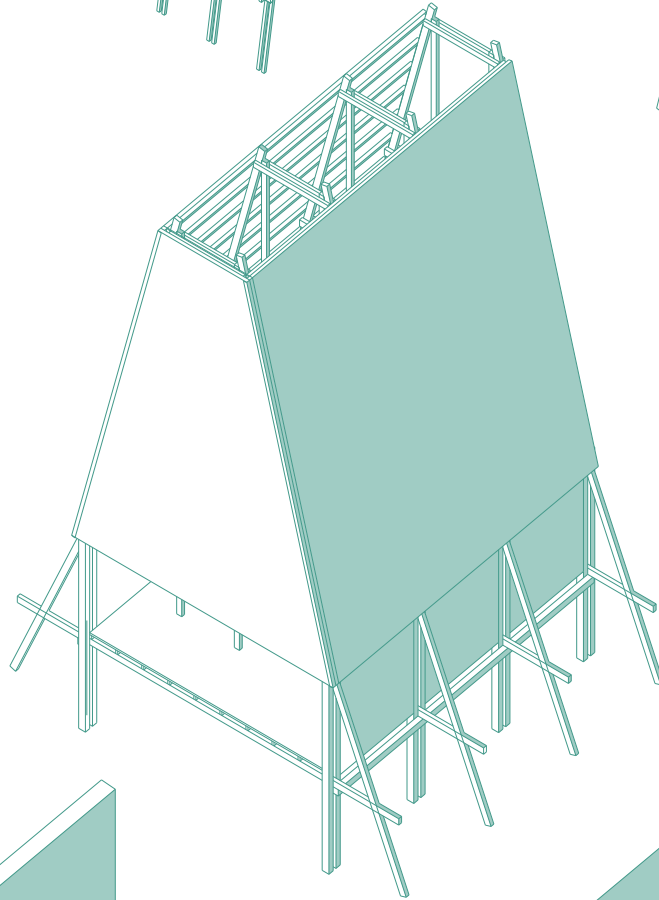
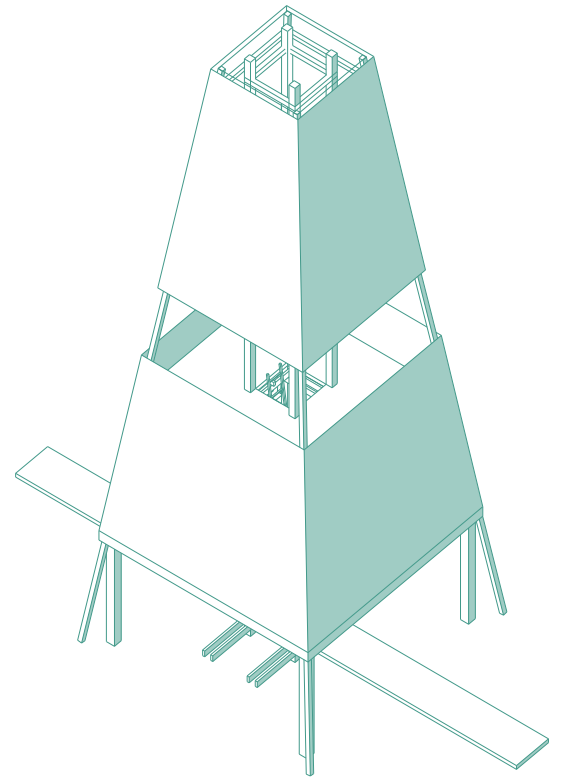
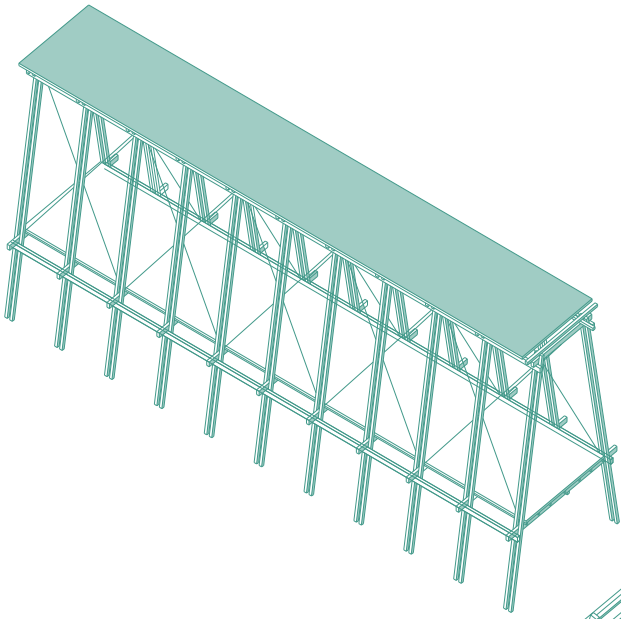
veža

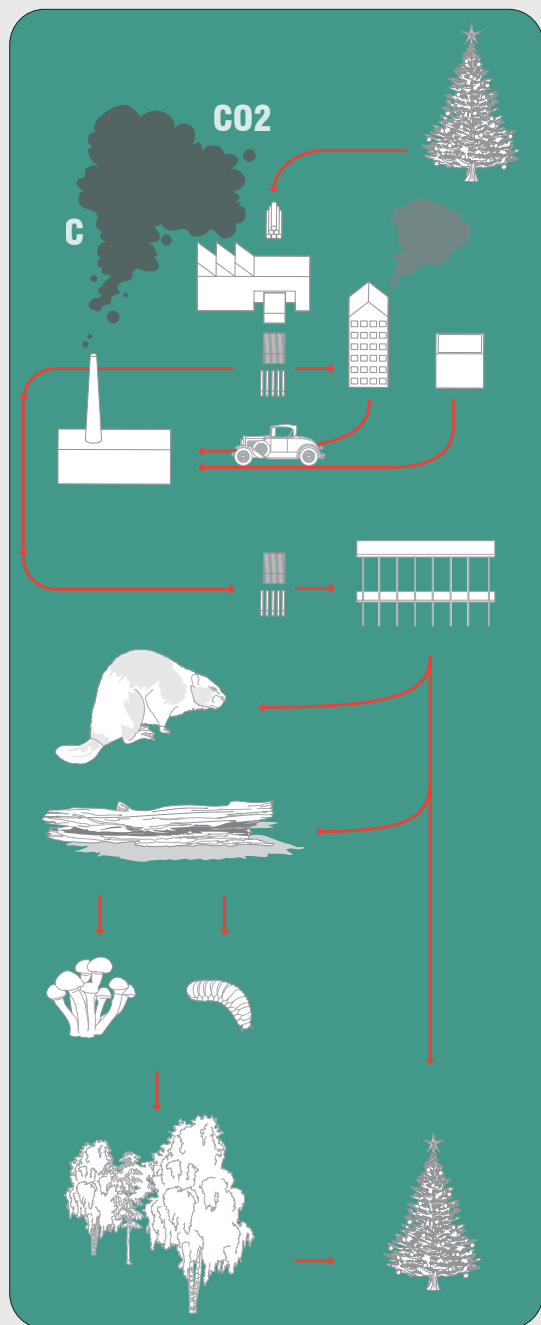
dom

centrála

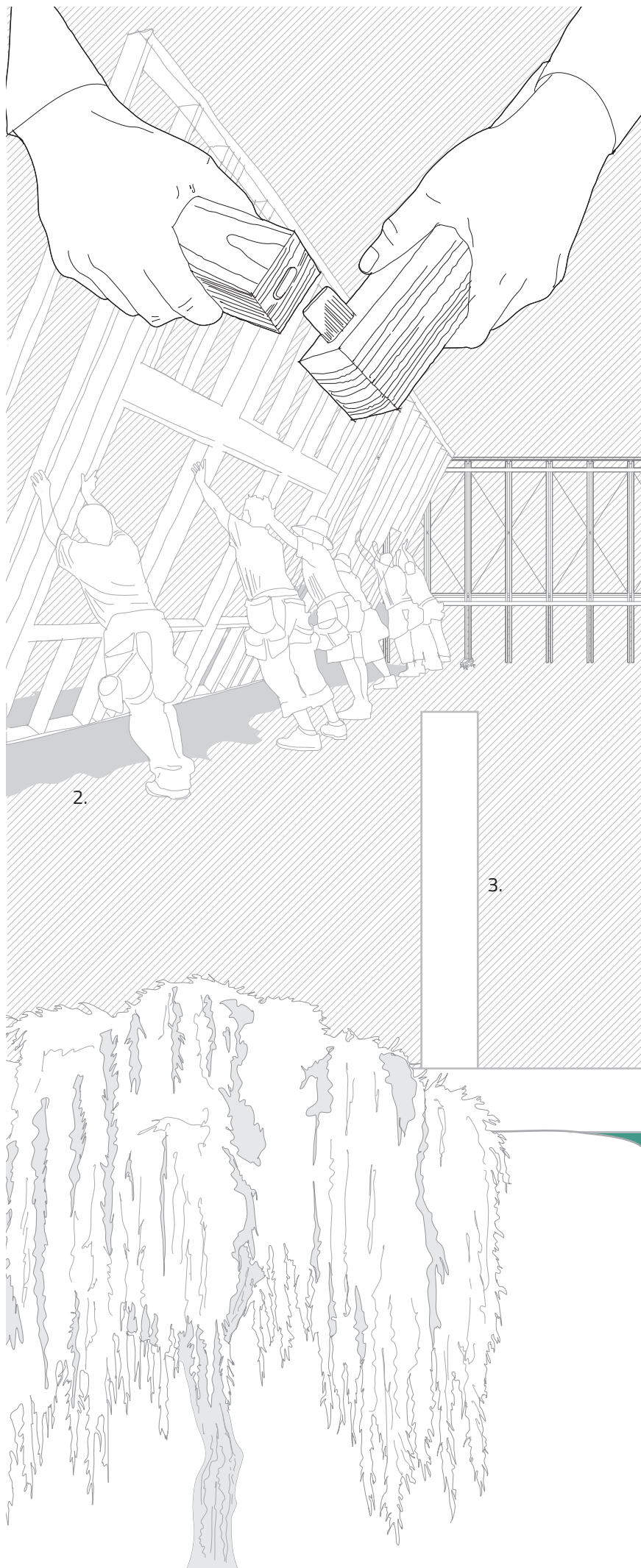

4.3 Materialita

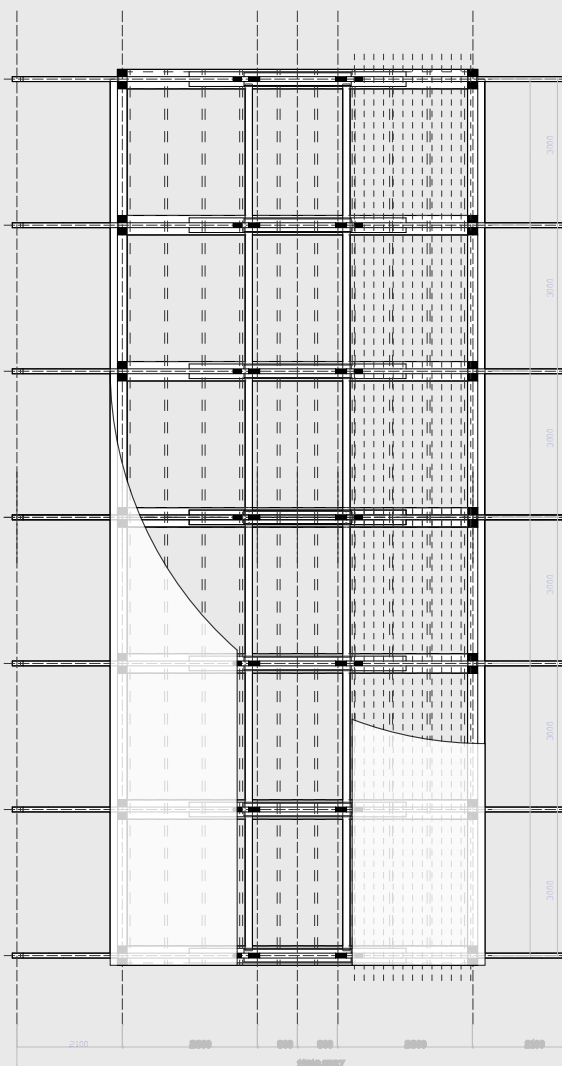
Navrhovaná konštrukcia sa stáva súčasťou krajiny aj po dosiahnutí nami zaužívanej životnosti alebo zlyhaní konštrukcie z hydrologicko-klimatických príčin. Vzniká nový kolobeh konštrukčného materiálu.

1. Návrh
2. Svojpomocná výstavba
3. Využívanie stavby
4. Degradácia materiálu
5. Mechanické poškodenie konštrukcie
6. Prírodný faktor poškodenia konštrukcie
7. Mŕtve drevo - útočisko pre živočíchov
8. Rozkladajúce sa drevo poskytuje vlhkosť a živiny pre rast vegetácie a podporuje pôdne organizmy
9. Rast novej vegetácie - uzatvorenie kruhu

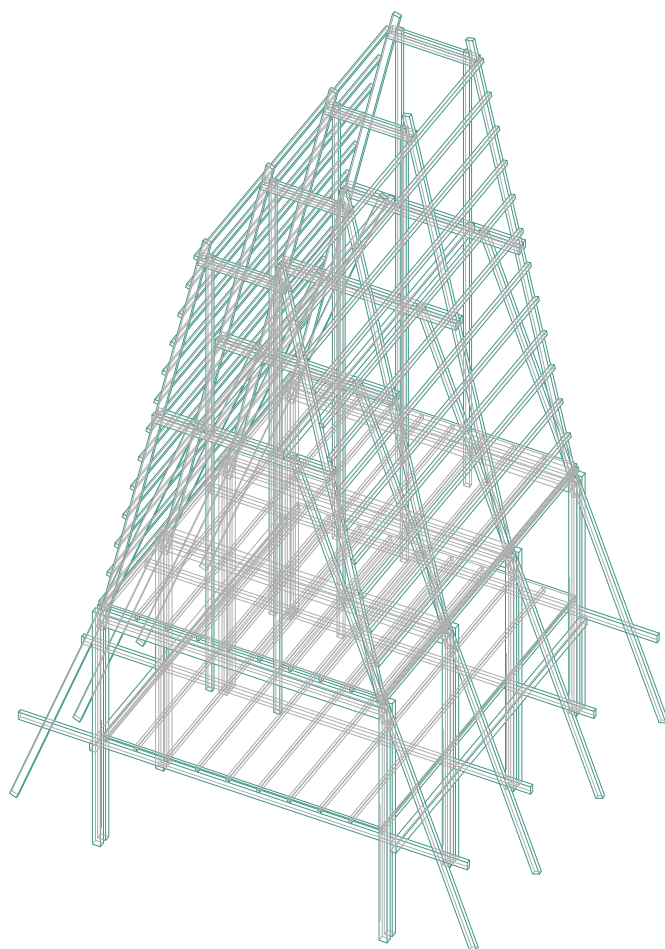
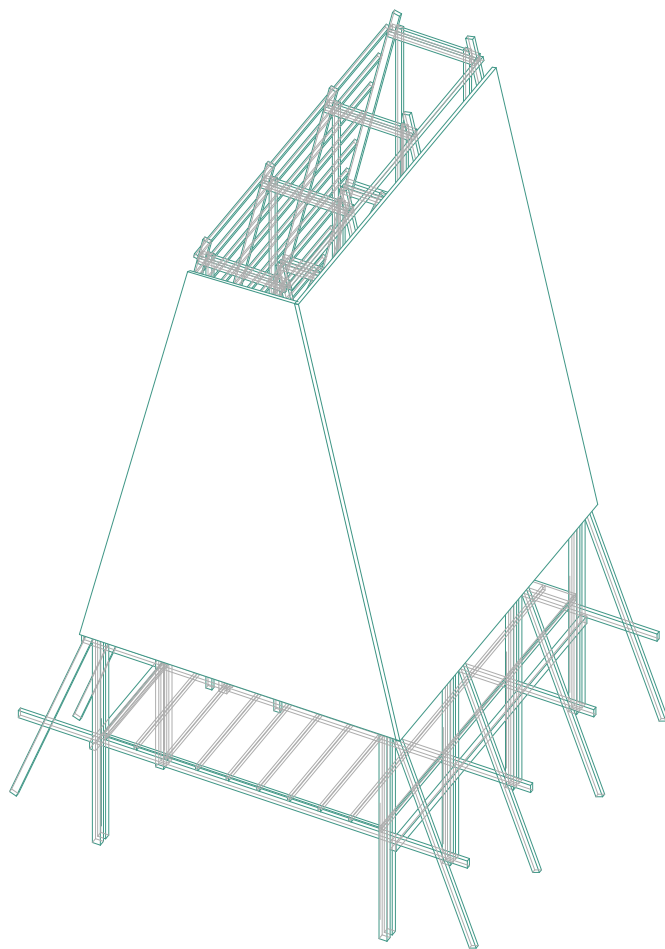

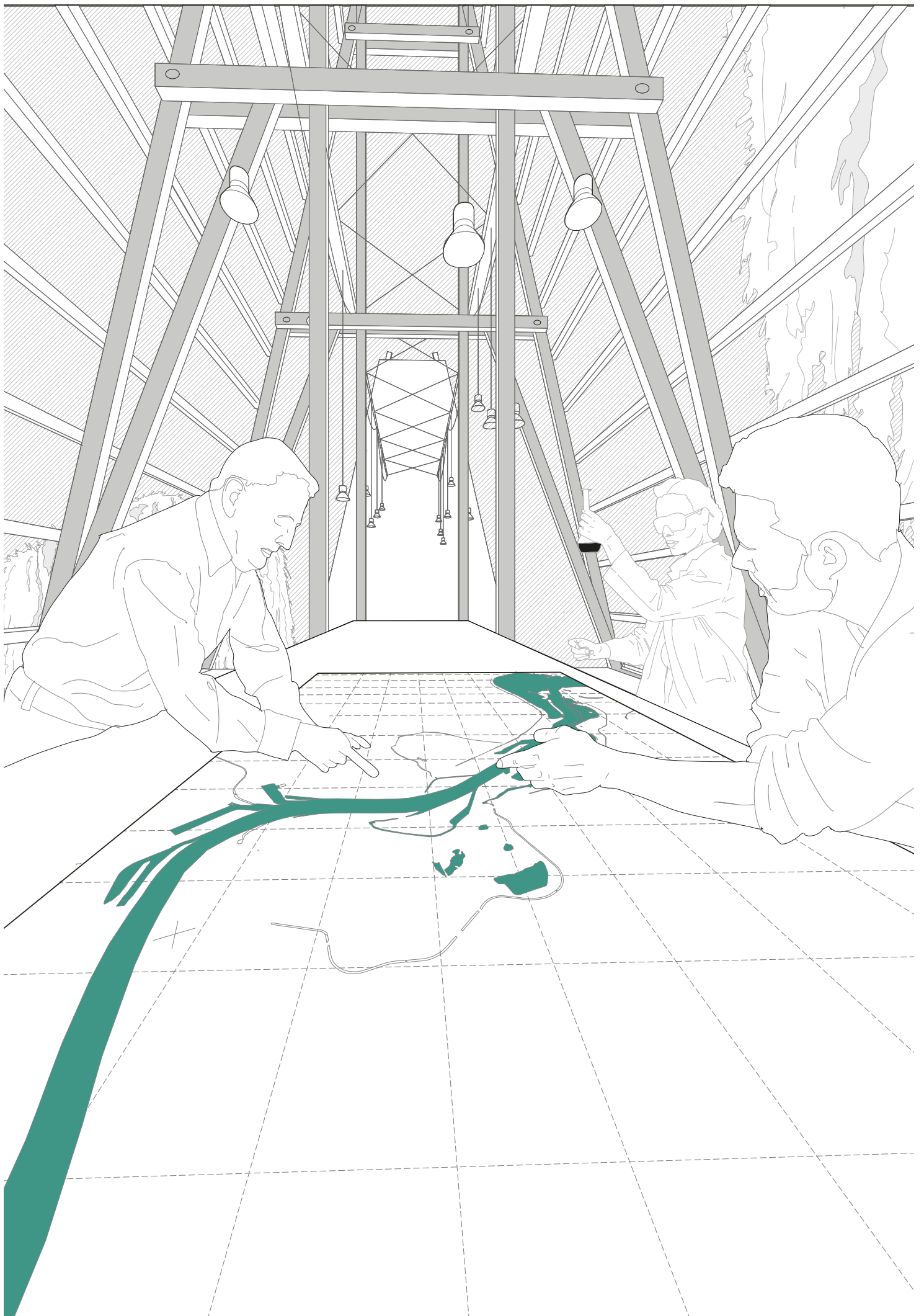

4.1 Centrála

Hlavným styčným bodom - principia - miestom pre zhromažďovanie, chápeme centrálny objekt poskytujúci potrebnú vybavenosť pre výskumné jednotky nachádzajúce sa v teréne. Objekt je potrebným zázemím pre všetky vedecké tímy. V objekte sa na najnižšom poschodí nachádzajú priestory pre pestovanie, upravovanie jedál, uskladnenie potravín, potrebná technológia ku ekologickej prevádzke výskumu. Horné poschodie má spoločenský charakter. Nachádza sa tu centrálny multifunkčný priestor pre prezentovanie výsledkov výskumu, diskusie nad ďalšími expedíciami či spoločenské akcie.

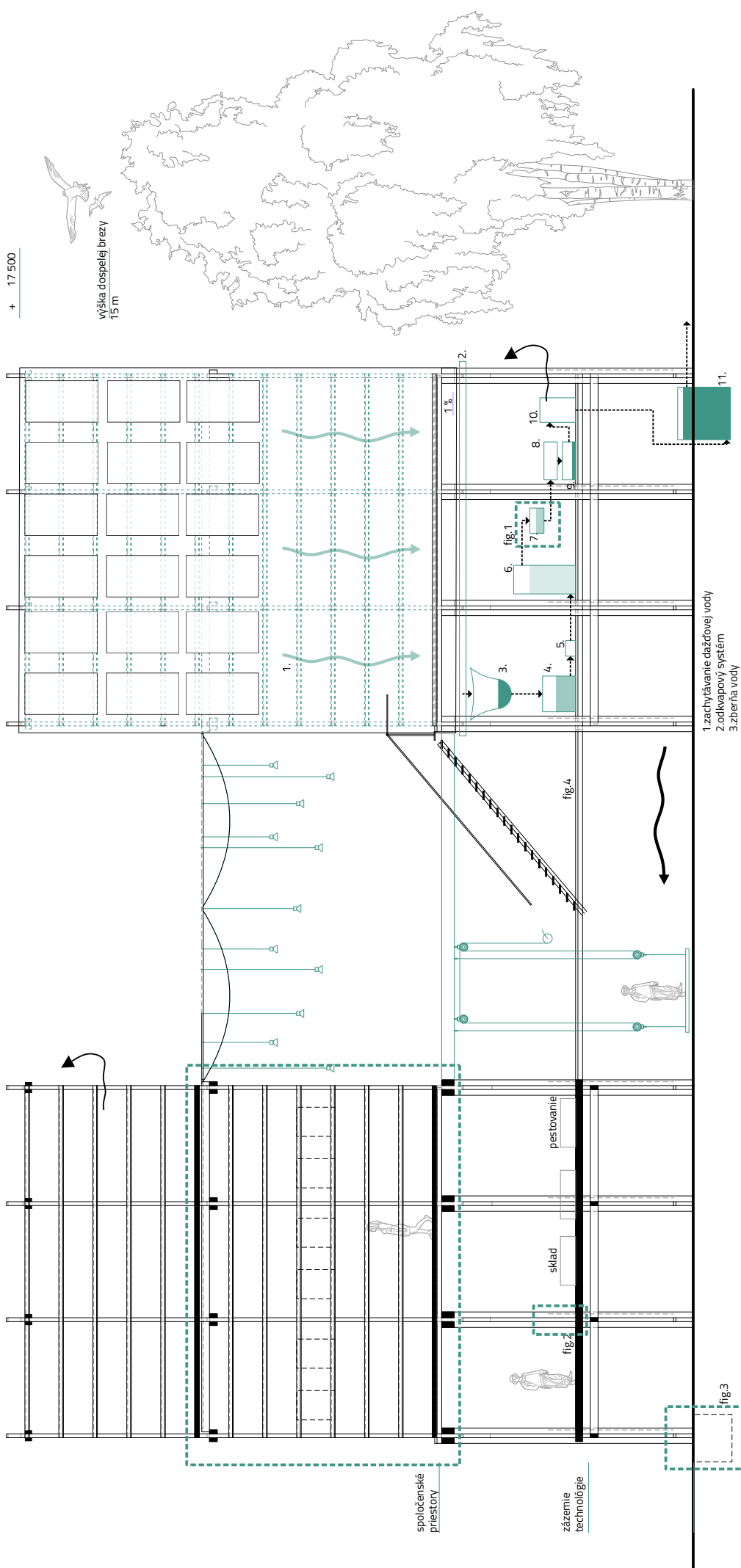

výška dospeljej brezy
15 - 25 m

+ 17 500

výška dospeljej brezy
15 m

1.zachytávanie dažďovej vody

2.odkvapový systém

3.zberňa vody

4.filter

5.pumpa

6.zásobárň čistej vody

7.umývadlo + filtrovanie

8.pestovanie zeleniny a ovocia

9.filter s čiernym uhlím + seďá voda

10.toaleta

11.septik

spoločenské
priestory

zázemie
technológie

pestovanie

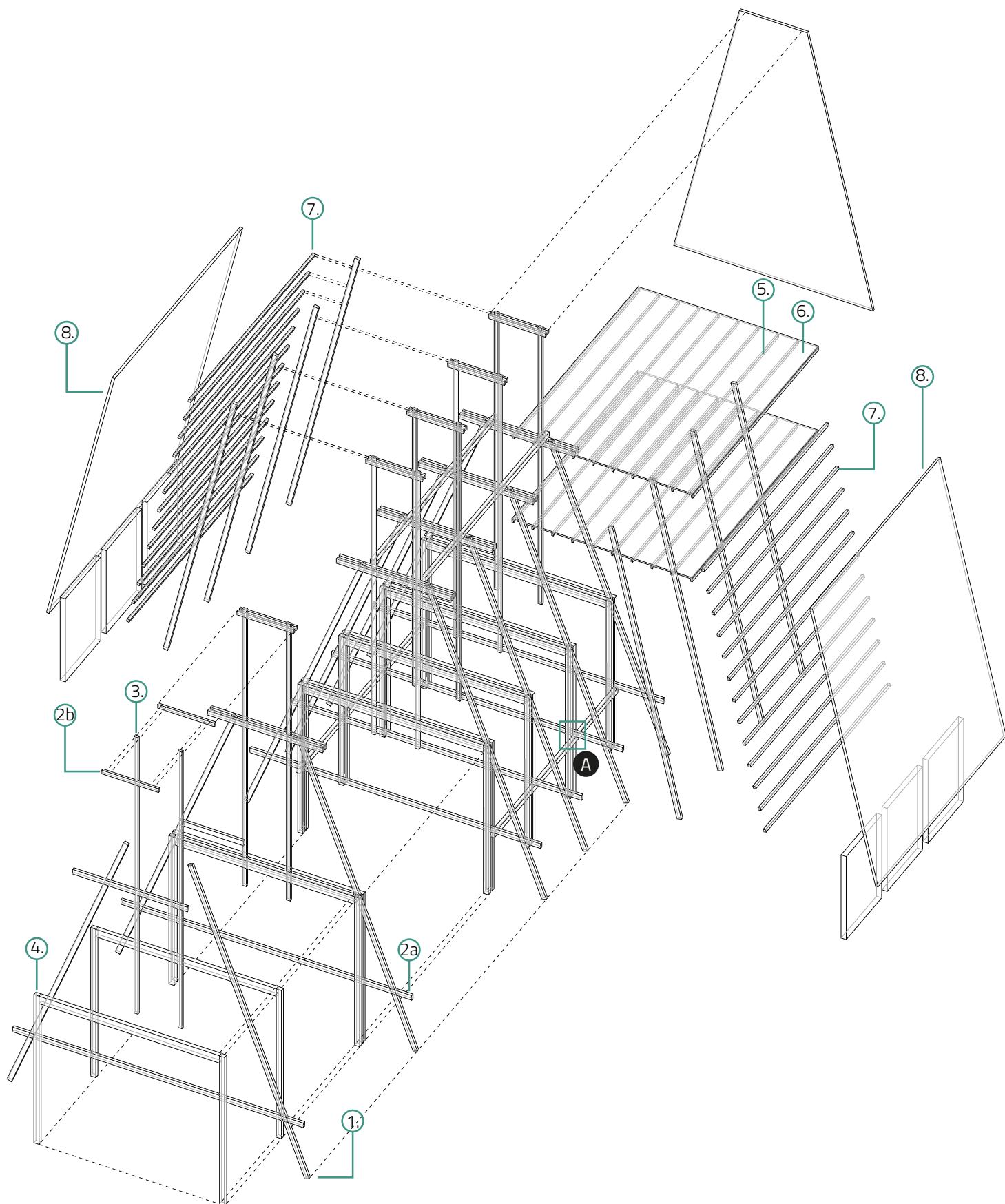
sklad

fig.4

fig.4

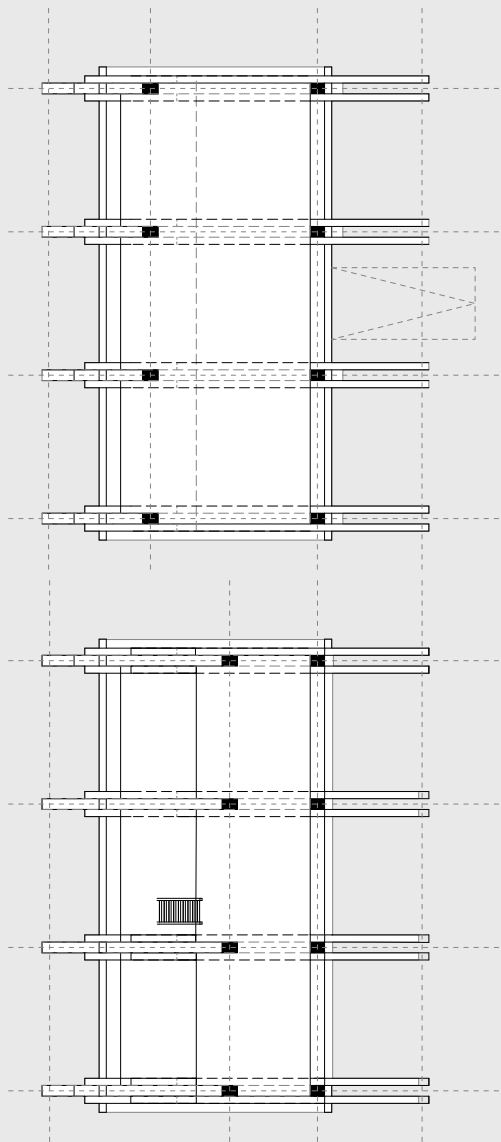
fig.1

fig.3

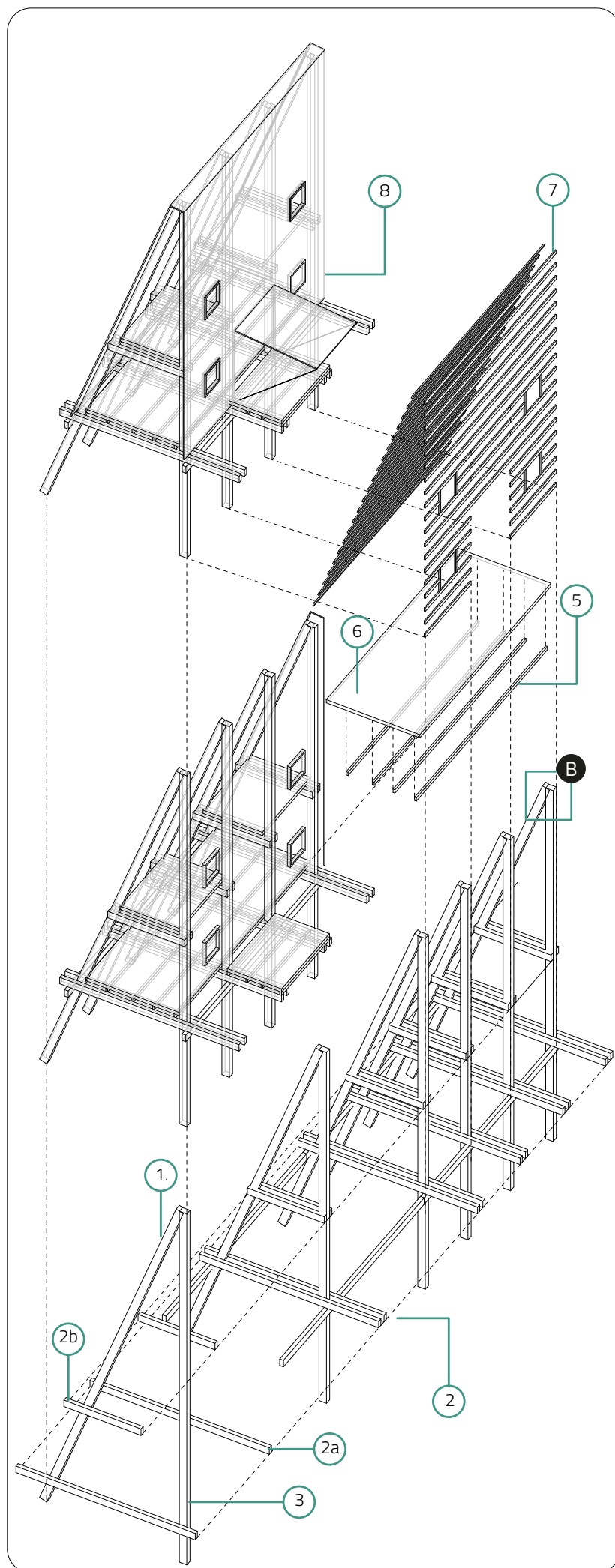
1. nosná krokva
- 2b. spodná klieština
- 2a. horná klieština
3. stĺpik
4. väzník
5. latovanie - podlaha
6. podlaha
7. latovanie - fasáda
8. plášť

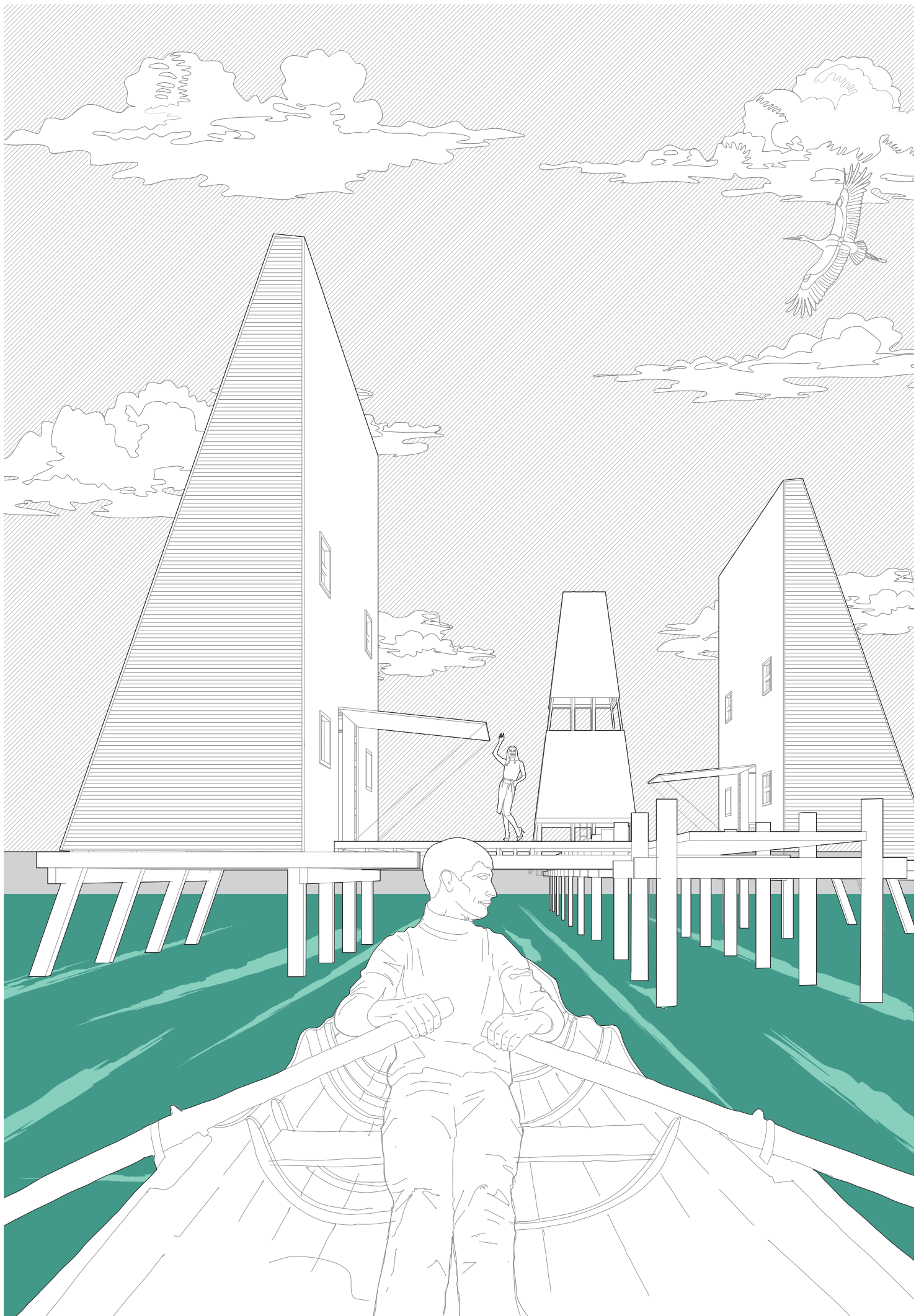
4.5 Dom

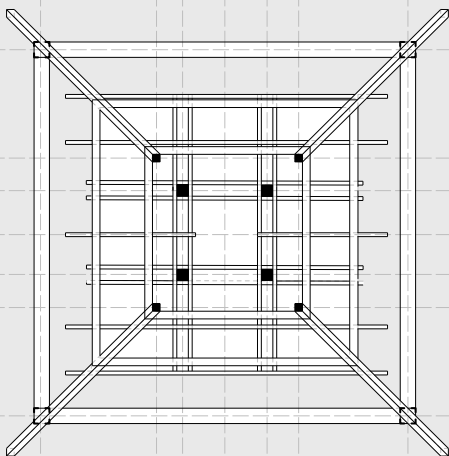
Objekt kopíruje koncept historických objektov na Žitnom ostrove. Zakladanie na agátových stĺpoch mu dáva variantnú možnosť umiestnenia aj vo vode. Obytné bunky slúžia ako prechodné ubytovanie počas pobytu pre malý počet výskumníkov. Hmotovo-priestorové rozloženie objektu poskytuje priestor pre základné potreby človeka. Bunka slúžia ako nocľaháreň. Všetka odborná práca je vykonávaná v teréne, alebo v Centrále.

1. nosná krokva
- 2b. spodná klieština
- 2b. horná klieština
3. stĺpik
5. latovanie - podlaha
6. podlaha
7. latovanie - fasáda
8. plášť

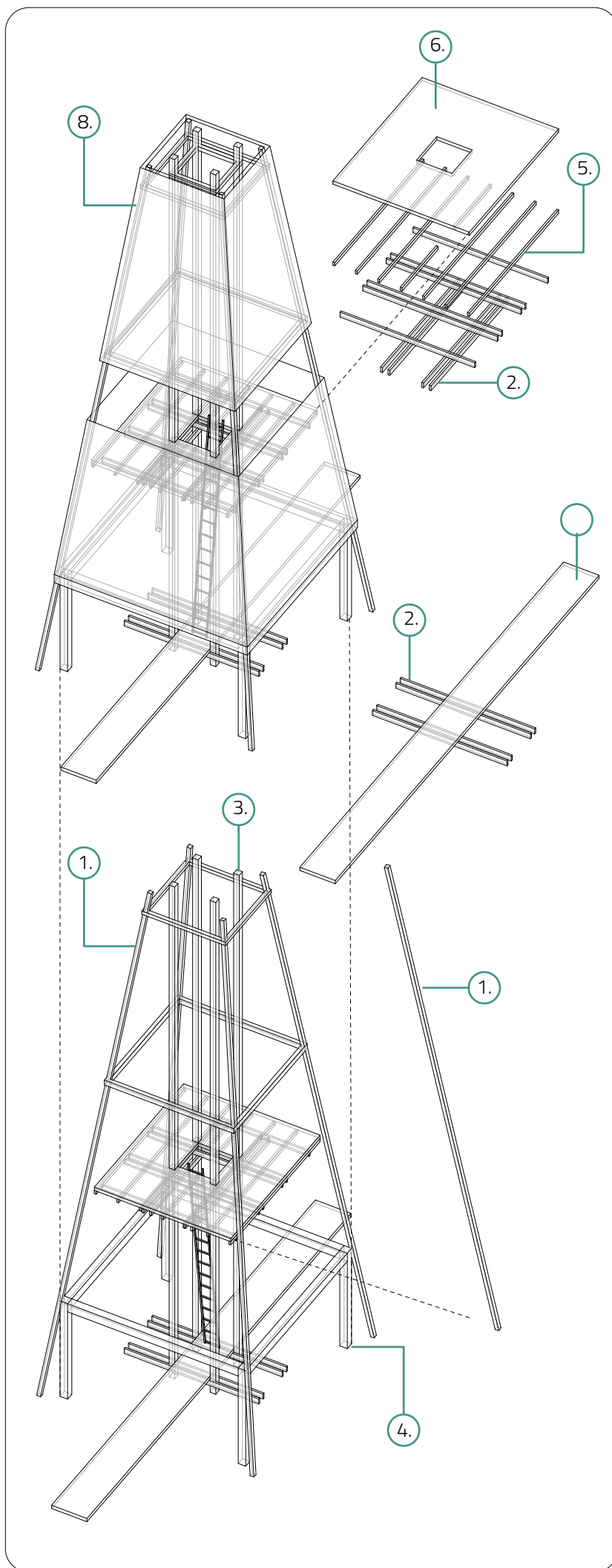
4.6 Vyhlídková veža

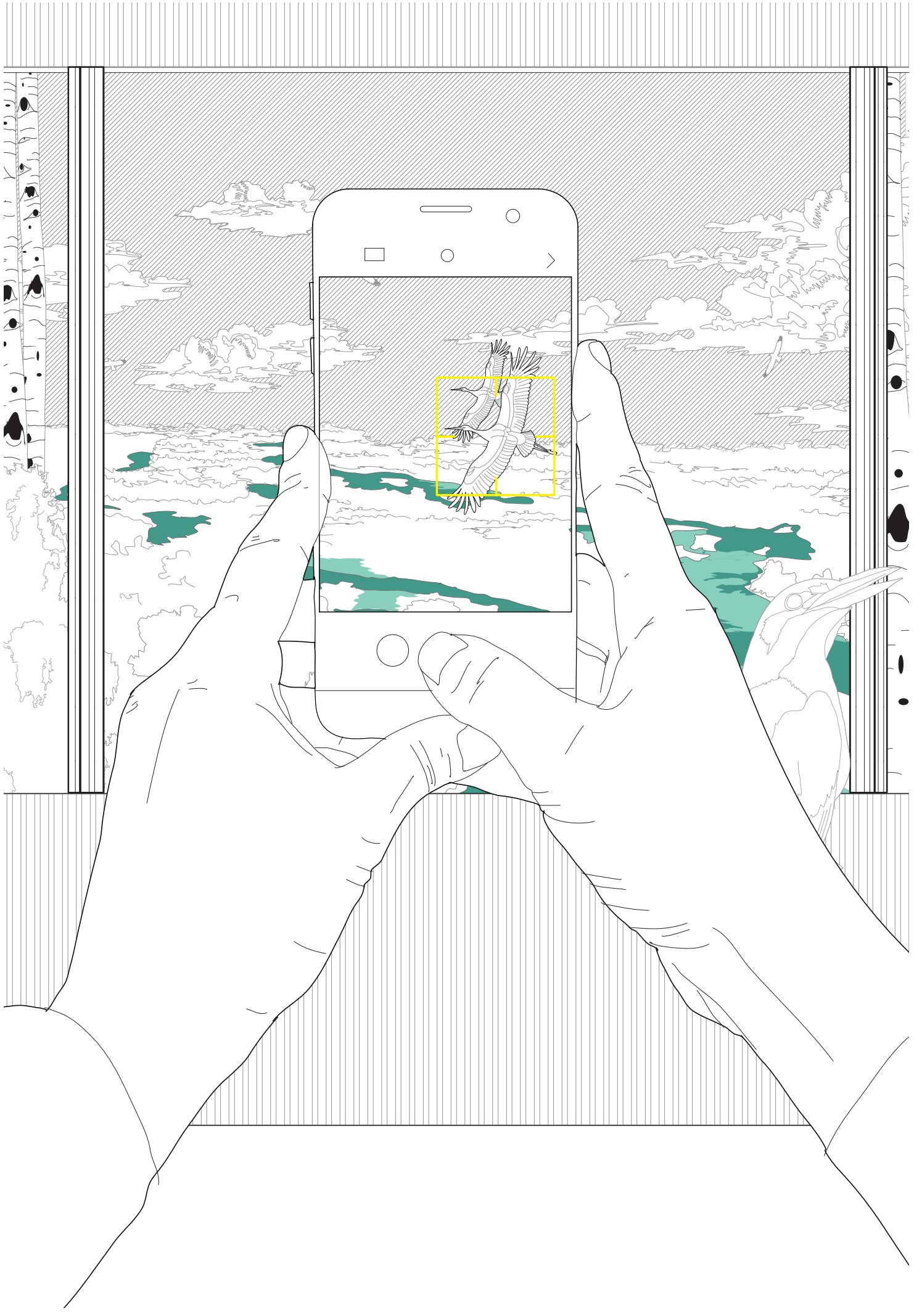

Najvýraznejšie zastúpenie fauny na Žitnom ostrove má jednoznačne vtáctvo. Neprehľadné lesy poskytujú miesto pre hniezdenie viacerých druhov. V lokalite sa nachádza aj viacero výrazne ohrozených druhov, ktoré by v novej krajine našli bezpečné útočisko. Pozorovanie, stopovanie a výskum tohto vtáctva môže viac napovedať o migrácii a počtoch. Vedecký výskum a porozumenie je prvým krokom k trvalej a dôslednej ochrane ohrozených živočíchov. Sériu pozorovacích veží slúži viacerým vedeckým a pozorovateľským tímom.

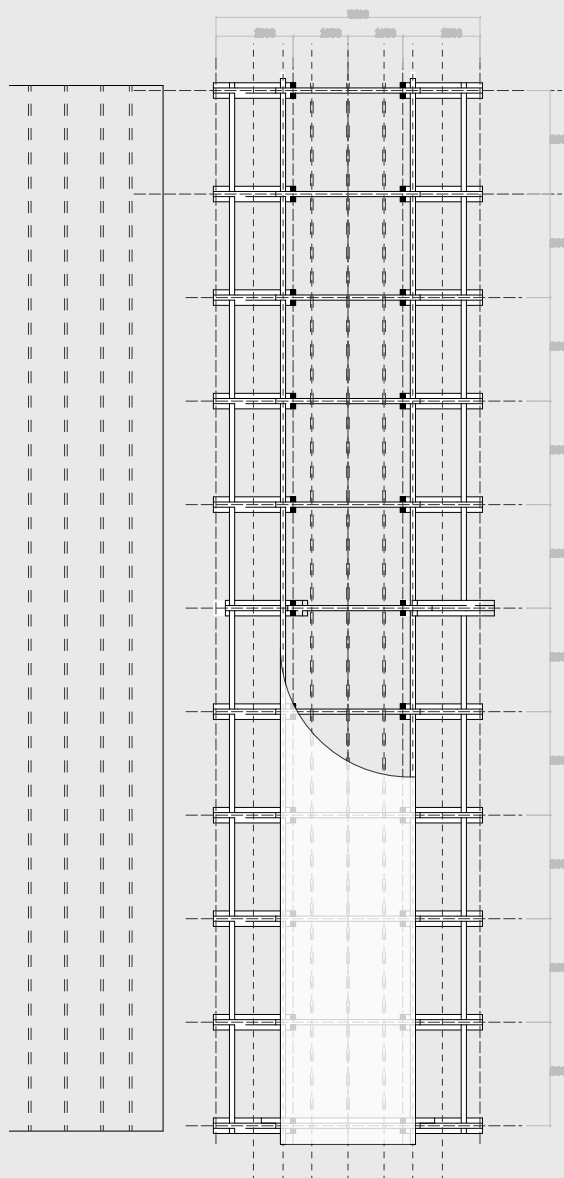
- a) detašované pracoviská ornitológov,
- b) pozorovacie objekty hydrogeológov, na sledovanie vývoju riečnej krajiny
- c) vyhlídkové veže pre širšiu verejnosť v obmedzenom režime

- 1. nosná krokva
- 2b. spodná klieština
- 2b. horná klieština
- 3. stĺpik
- 4. väzník
- 5. latovanie - podlaha
- 6. podlaha
- 8. plášť

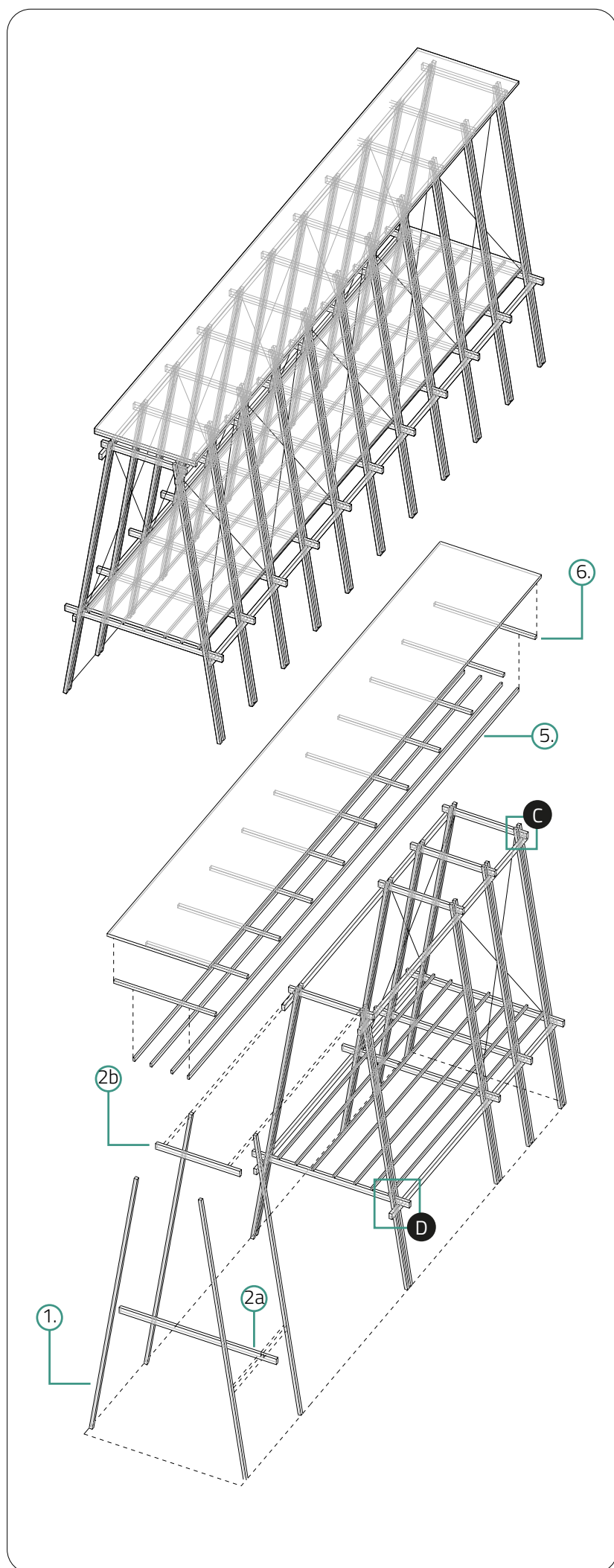

4.7 Lávka „A“

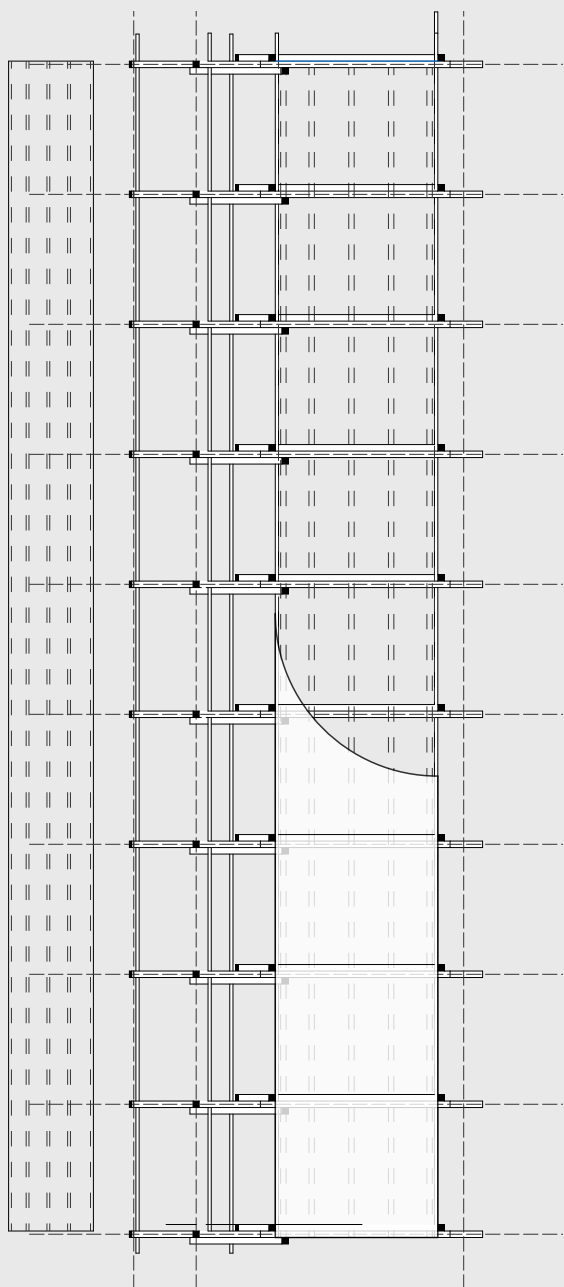
katalóg použitých prvkov

- 1. nosná krokva
- 2b. spodná klieština
- 2b. horná klieština
- 5. latovanie - podlaha
- 6. podlaha

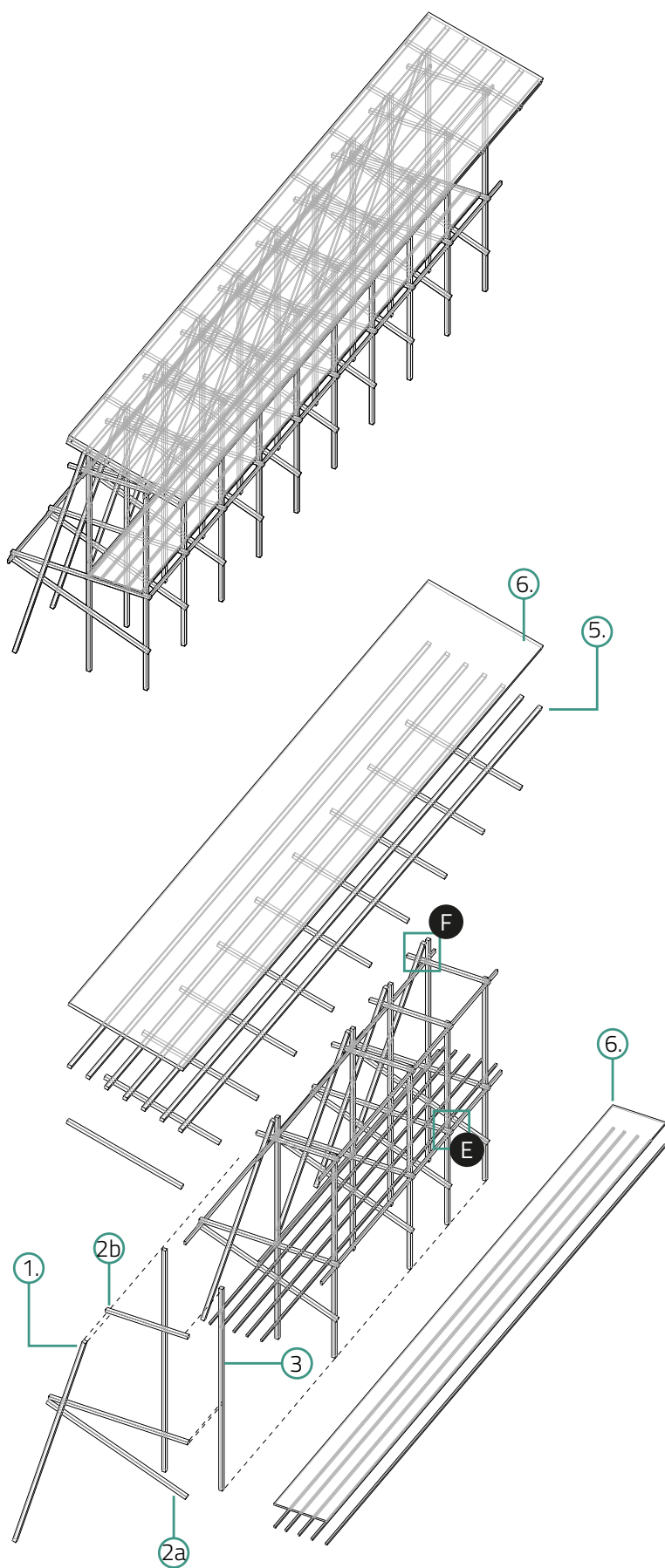

4.8 Lávka „L“

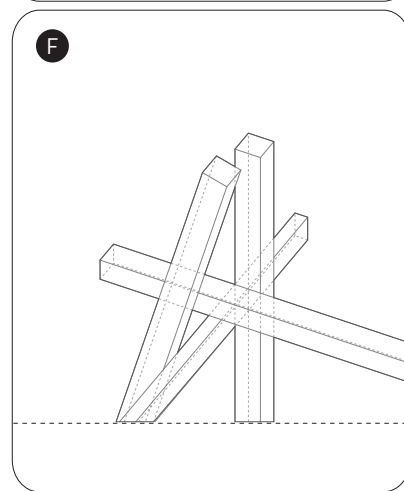
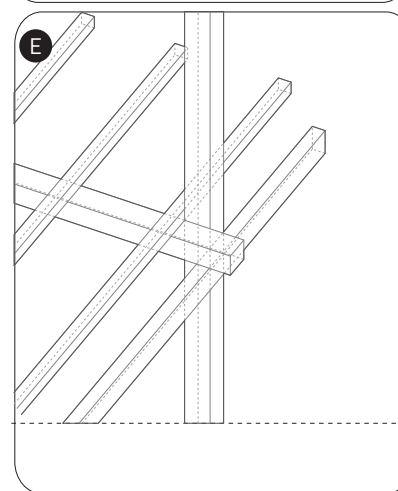
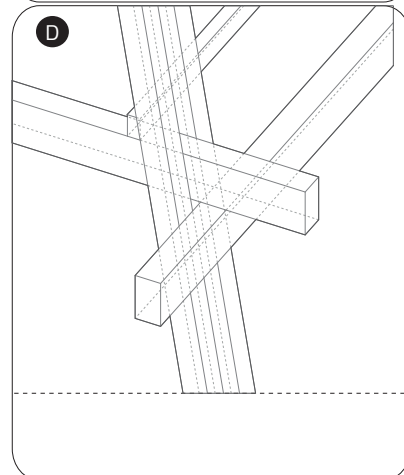
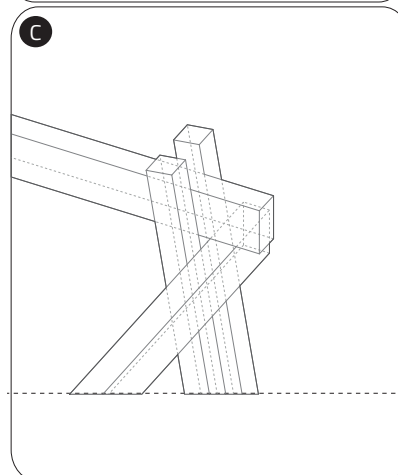
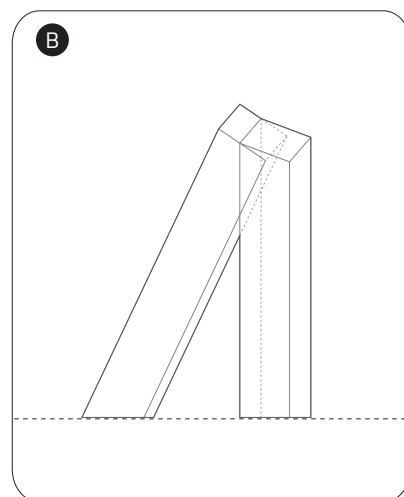
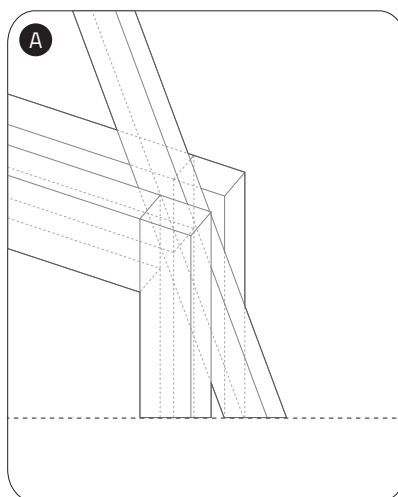
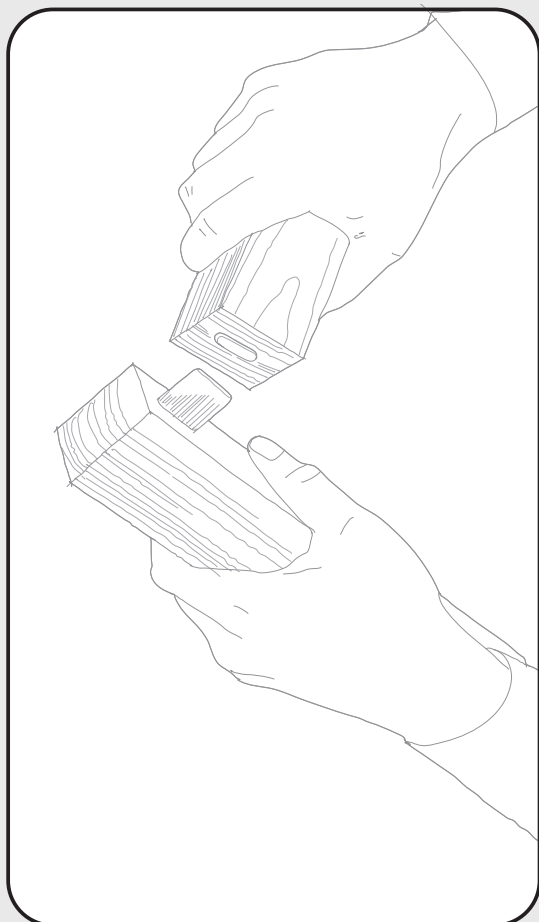

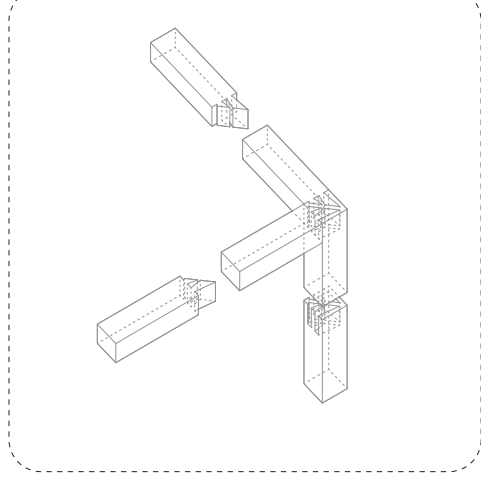
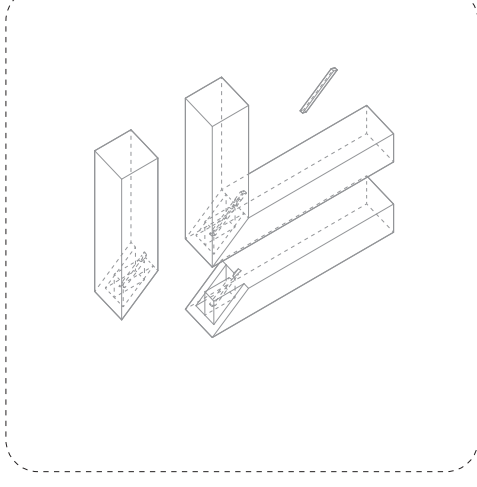
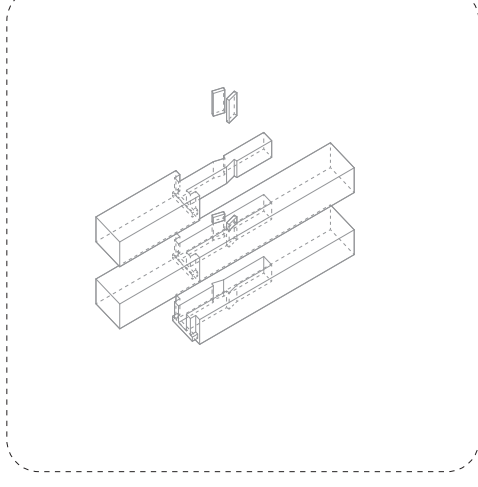
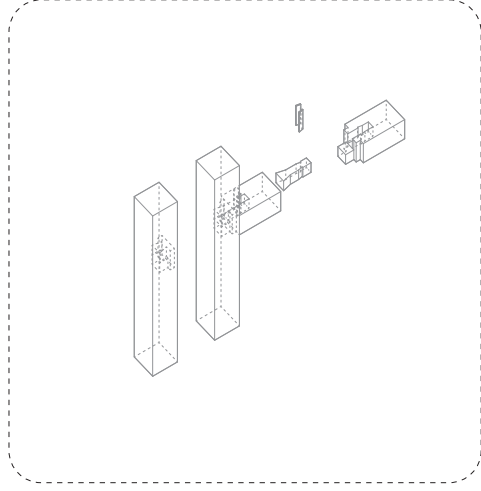
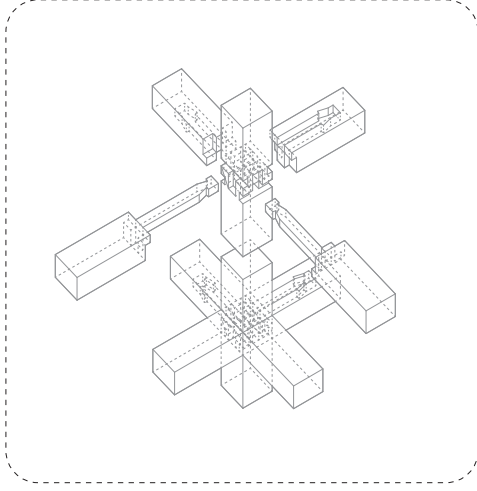
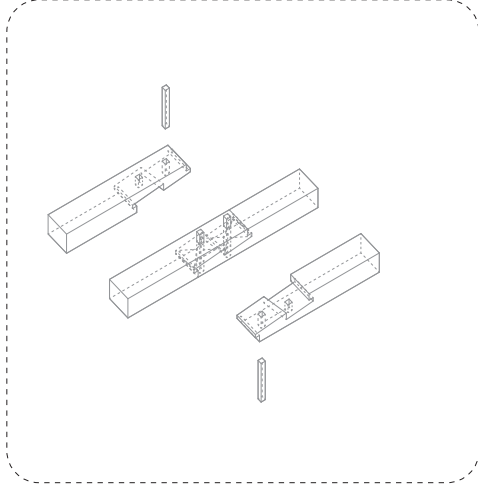
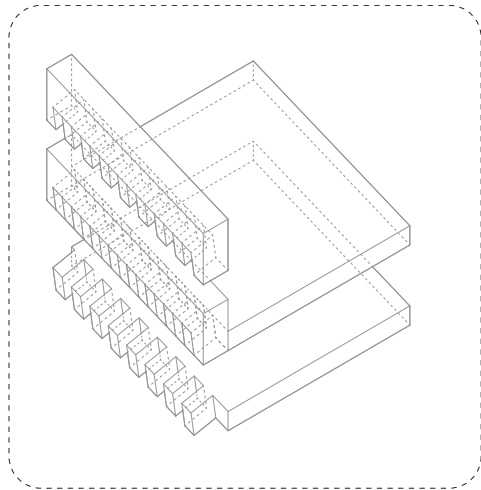
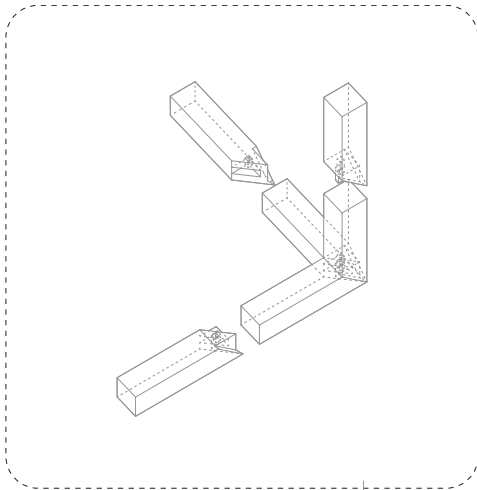
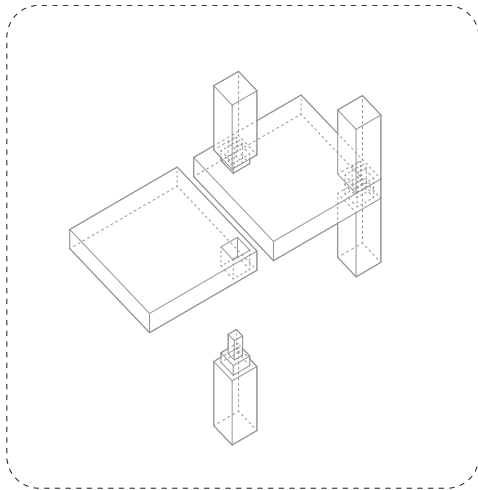
- 1. nosná krokva
- 2b. spodná klieština
- 2b. horná klieština
- 3. stípič
- 5. latovanie - podlaha
- 6. podlaha

4.9 Vybrané drevené spoje

- Population predictions for the world's largest cities in the 21st century, Daniel Hoornweg, Kevin Pope, 2016
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0956247816663557>
- Export of Plastic Debris by Rivers into the Sea, Christian Schmidt, OrcidTobias Krauth, Stephan Wagner, 2017
<https://pubs.acs.org/doi/pdf/10.1021/acs.est.7b02368>
- Euroamerické architektonické myšlení, Jacques Herzog, úvahy o architektuře: Pět odstavců, str. 455.
Text „Nachdenken über Architektur“ z knihy Jedes Zeichen ein Zeichen für andere Zeichen. Zur Ästhetik von Helmut Federle, Galerie nächst St. Stephan, Wien - Ritter Verlag, Klagenfurt 1986, s.35 -45, přeložila Helena Švachová
- The River Chronicle, Superpositions
http://superpositions.ch/assets/user/publications/RIVER%20CHRONICLE%20II_double%20pages.pdf
- The River Chronicle II, Superpositions
http://superpositions.ch/assets/user/publications/RIVER_CHRONICLE%203_double%20pages.pdf
- Geomorphology, River Ecology, and Ecosystem Management, David Montgomery, Betty Palcsak, Faith Fitzpatrick, 2001
- The Marine Environmental Impacts of Artificial Island Construction, Dubai, UAE, Bayyinah Salahuddin, Nicholas School of the Environment and Earth Sciences of Duke University, 2006
- Euroamerické architektonické myšlení, „The Drawing is important to us“, Get off my cloud: Wolf D. Prix, Coop Himmelb(l)au, Texts, 1968 - 2005, Hatje Cantz, Ostfildern-Ruit 2005, s.48-49, přeložil Rostislav Švácha

